

1 KORÍNTIU

Inúxoti yutóxinoa Poûlu ne kutípoti Jesus íhae Koríntu

Poûlu turixôa ne imokóvokuti ya Koríntu yaneko koyuhópoinoa emo'u Itukó'oviti neko xanéhiko ovâti neko pitivóko. Yoko poéha xoénae meyá kôe óponea xapákuke yanekôyoke, kuteâti koeku noíxea ûti ya Átu 18.1-18.

Yutóxinoake Poûlu ra koyuhópeti vo'oku pahúnevo po'ínuhiko xâne kutípoti Jesus yaneko imokóvokuti ya Koríntu, koane vo'oku háxakexeovokokomaka. Éxokoa Poûlu nókone kó'iyea, motovâti ho'úxoepovohiko, kuteâti koeku nókone kó'iyea ne koati kaná'uti xanena Itukó'oviti.

Yoko tumúneke pahúkino a Poûlu ne yútoe, ápe koyuhópeti yútoe íhae Koríntu, páhoe xoko Poûlu. Yane koyuhópeti, épemohiko Poûlu kó'inoaku isóneu ne koekútihiko, âha éxeahiko. Enepone épemoake, yumópa Poûlu ya kapitulu 7. Kene ya kapitulu 12 yonoti 14, koyúhoinoamaka Poûlu ápeyea íparaxoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne póhutihiko kutípoti Jesus, éxone itúkea ítukeke Itukó'oviti. Ya kapitulu 13, anêko yúho koêku ne koati kaná'uti seanákoti. Kene ya kapitulu 15, éxokoa Poûlu itúkeovo kaná'uteoxo exépukopea ne Jesus ukópea xapa ivokóvoti, koane vexépukopeamakamo, uti kutipoâti, vo'oku inuxó kó'inoi Jesus exépukopea.

¹ Yundóxinopinoe, undi Poûlu. Undi iháxiupo Jesus, páhoe koyúhoyea emó'u xapa xâne, kuteâtimaka

ahá'inonu Itukó'oviti. Anéyemaka njokóyoke ne Sósteni, po'ínu ûti xoko Jesus. ² Pahúkinopeanoê ûti ra koyuhópeti, itínoe ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti ya pítivokonake Koríntu, itínoe kasása'iupo Kristu Jesus, koane iháxiupomaka Itukó'oviti itúkeovo sasá'iti nonékuke, xané kixeâti ne uhá koeti po'ínuhiko ûti, koêkuti óvohikoku ikóseanaxeovo Vúnae Jesus Kristu, Únaehiko koane Vúnae.

³ Itúkapu hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko Vúnae Jesus Kristu yóvoheixo, koánemaka úhepetike isoneûti ukeâti xokóyoke.

Seánakoa Itukó'oviti ne íhae Koríntu

⁴ Kóyekune íngoro'ixinovopinoe xoko Itukó'oviti, vo'oku hána'iti seánakopi xoko Kristu Jesus. ⁵ Vo'oku koeku héki Jesus, yupihovó koe iké'iparaxikono ikéneke ya uhá koeti koekúti, kuteâti itíkivo koati exoâti koyúhoyea emó'u, koane heú kíxi yéxi kaná'uko ra ihíkavvoti hékone. ⁶ Koati kitipoâtinooe ne ihíkavvoti koeku Jesus, koane títiu kéye ikéne. ⁷ Énomone ákoino ápahuina iparáti konokóvotiko xepákuke yane póneake Itukó'oviti ne xanéna éxea itúkea ítukeke. Énomone kénenoeye ya koêkuiko kíxoixopinoe aúkopovope Vúnae Jesus Kristu. ⁸ Yoko énomonemo koxunákopinoe tukú koeti hunókokuke, motovâti itíkivo xâne ákoti koyuhoâti ápeyea óvaku pahúnevo yaneko káxe aukápapu Vúnae Jesus Kristu. ⁹ Koati motovâti kúveovokono kixeopineye ne Itukó'oviti, enepone ihaxíkopitinoe poéhayeane iséneu xoko Xe'éxa, enepone Vúnae Jesus Kristu.

Ixíko'okokono ne hokotíhiko Jesus vo'oku ixómoyea haxákevokoko

10 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, injíko'okopinoo ya iháke Vúnae Jesus Kristu ákoyea ópoe'ainokoko yiúho, koane ákoyeamaka héxakexipukoko. Konókoti kutikokó ké'iyinoe ikéneke Vúnae, koane poéhayeanemaka yónoku iséneu yoko yâha itíki ítukeke. 11 Kó'inokeneye yunzó'inopi, vo'oku éto'okonu xâne ukeâti óvokuke Kolôe ápeyea puvokókoti xepákukeno. 12 Hara ngíxo, vo'oku ápeyea xepákuke ixómoti koyê: “Undi hokoti Poúlu” koyêti. Kene po'ínuhiko: “Undi hokoti Ápolu” koyêti. Kene po'ínuhiko: “Pêturu nzóko” kóye. Ina apémaka koyúhoti ítúkeovo hokoti Kristu. 13 Yusíkoikopomea háxakexeovo ne Kristu? Undí'ikopo kuruhúxinovopinoo? Inzákeikopomea yáhikikono? Ako kalíhuina!

14 Íngoro'ixinovo Itukó'oviti vo'oku ákoyea ánjiu xepákukeno. Poéhane Kiríspu yoko Ngáyu ánjiko. 15 Koeku kó'iyeaneye, ako xâne motovâti koyúhoyea áhikeovo ya inzáke. 16 Ápepini Étefana koane uhá koeti ovâti óvokuke, ánjiumaka nê'e. Ava po'ínu, ákone énjapana. Kutí'inonu koékune nekôyohiko. 17 Vo'oku haina ánjikea xâne pahúkinonu Kristu, itea ngoyúhoyea ne inámati ihíkavoti omínovike, ene pahúkinonu. Hainámaka ingo'ítukexoti exóneti ikó'ítukeu xâne hána'iti ko'éxoneti yara kúveu mêum, mará'inamo akútea énomone kutí'inoke ítóvoti ne xanéhiko. Eneponi akoéneye yûnzo, mani kutí ngixóâti ákoti ítúkovo ne ivókinovovi Kristu ya kuruhúke koíteovo xâne.

Kristu itukóvo xunako Itukó'oviti koíteovo xâne

18 Enepone yuho úti vo'oku ivókinovovi Kristu ya kuruhúke, ya xapa xâne yonópotihikomo

ipihóponovokutike, kutí kó'inoahiko hókone xâne ákoti aunáti isóneu. Itea xoko úti, uti koítovone Itukó'oviti, koati hána'iti xunako Itukó'oviti nê'e. ¹⁹ Yoko énomonemaka koéneye ne yuho Itukó'oviti ya emó'uke, enepone koêti:

“Unge'éxeatimo éxone ne hána'itihiko ko'éxoneti. Kúteanemakamo ngíxoaku ko'ísoneueya ne hána'itinoe ko'isóneuti” kôe. *Izâiya 29.14*

²⁰ Koeku kó'iyeaneye, ná'ikopohiko ne hána'iti ko'éxoneti yara kúveu mêum? Ná'ikopohikomaka ne hána'iti ihíkaxoti koánemaka ne ahúkoti ya koyúhoyea? Áko'onehiko nê'e, vo'oku enepone kó'exoneyea ne xâne yara kúveu mêum, sá'iri'okopane Itukó'oviti ya koekúti ákoti itóponone.

²¹ Ya hána'iti ko'ísoneueya Itukó'oviti, haina vo'ókuke ne éxone xanéhiko yara kúveu mêum, kutí'inoke itopónotihiko éxea Itukó'oviti. Itea ínixoá Itukó'oviti unáko itúkeovo ya koyúhoyeovo emó'u, itínovoke ya pahúnevo ne xanéhiko kutipoâti, upánini ínixeá po'ínuhiko xâne itúkeovo kixovókuti hókone xanéhiko ákoti isóneu.

²² Vo'oku poéhane noíxea iyupánevoti kahá'a ne júdeuhiko. Kene ne ngerêkuhiko, poéhane itóponea hána'iti exóneti, ene kahá'a. ²³ Itea hane koyúho úti xapa xâne Kristu yoko ivókinovovi kuruhúke. Enepora ihíkavoti íkoroko júdeuhiko, koane ínixoá ngerêkuhiko itúkeovo hókone xâne ákoti aunáti isóneu. ²⁴ Itea xapákuke ne xâne iháxiupo Itukó'oviti hókea, enepone júdeuhiko koánemaka ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu júdeu, koati Kristu koyúho úti, enepone hána'iti xunako Itukó'oviti koíteovovi, évekoakumaka Itukó'oviti kouhapu'ikea ne hána'iti kó'exoneyea. ²⁵ Vo'oku enepone ítukeinovi

Itukó'oviti xoko Kristu, ínixone po'ínuhiko xâne itúkeovo hókone xâne ákoti isóneu, koati hána'iti anú'ukea kó'exoneyea ne xâne yara kúveu mêm. Koáne enepone koekúti ínixonehikomaka itúkeovo muyá'iko Itukó'oviti, énomone yupihóvo anú'ukea xunako xâne.

²⁶ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, yokómomapihi kêkunoe inâ ihaxíkopi Itukó'oviti héki. Vo'oku ako axú'ina xâne hána'iti ihíkaxovoti, koane payásotihiko xepákukenoe, koane xe'exa iríku kalísoti kixoku koéxokexeokono. ²⁷ Itea hane noívokoxo ne Itukó'oviti xâne ínixone po'ínuhiko xâne yara kúveu mêm itúkeovo ákoti isóneu, motovâti kóteyokeokono ne xâne hána'iti ko'isóneuti. Koáne, motovâti kóteyokeamaka payásotihiko yara kúveu mêm, noívokoxoa Itukó'oviti ne xâne ínixone po'ínuhiko yara kúveu mêm ákoyea xunáko. ²⁸ Kene ne inixóneti ákoyea itúkokonoke, koane puvonéti, yóko'o ne koâti yupihóvoti kalíhuyea, enepohikone kutí koeti akó'oti, énomonemaka noívokoxo Itukó'oviti íkorohikea ne yupihóvoti xunáko, uke'éxopeati xunáko yoko itúkeovo teyonéti. ²⁹ Kixínoakeneye Itukó'oviti maka hákone oxéne iháyu'ikopeovo ne xâne nonékuke. ³⁰ Kene itínoe, yaínovone kasása'iupo Itukó'oviti vo'oku ítukeinovi Kristu Jesus. Énomonemaka poréxo ne Itukó'oviti itúkeovo úkeaku kó'exoneyea ûti koane kutí'inoke ponopóvoti ûti yoko sasa'ípoti ûti nonékuke. Énomonemaka kutí'inoke viteóvati ne pahúnevo ûti, ³¹ maka akúteane koêku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyeku: “Enepone kahá'ati ápeyea iháyu'iu ya xokóyoke, itúkapu ítukeinoa Vúnae iháyu'iko” kôe.

2

Koeku yuho Poûlu koyûho ítuke Itukó'oviti xapa xâne

¹ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, yaneko ngoyuhópoinopeanoe ra ihíkavoti ukeâti xoko Itukó'oviti, haina kalísotinoe emo'úti ôriti éxeokono veínoam, koane hainámaka kuteâti koyúhoyea hána'iti ko'éxoneti yara kúveu mêum veínombinoe ngoyúhoyea. ² Vo'oku ngoúsokone inzóneu yanekôyoke ákoyeamo po'i énjokopike, ákoti itukapu koeku Jesus Kristu yoko ivókinovovi ya kuruhúke. ³ Yaneko ámbeyeaku xepákukeneo, yupíhovo eómbea kutí ngó'iyea xâne ákoti xunáko. Vo'oku ina njonóno'oko, koane hána'iti mbíkea, ininjoâti ákoyea índa indúkea ne itukéti. ⁴ Enepone ngixoku ngoyúhoyea, koánemaka ne ihíkavoti ngoyúhoinopikeneo, ako akútea yuho hána'iti ko'éxoneti ahúkoti koyúhoyea, itea koati iyúseoti ápeyeya njokóyoke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koánemaka xunáko. ⁵ Kó'inokeneye ngoyúhoyea, motovâti ákoyea itúkapu vo'oku hána'iti exóneti ítuke xâne yara kúveu mêum kitípino Jesus, itea itúkapune vo'oku xunako Itukó'oviti.

Koêku ne kaná'uti exóneti ukeâti xoko Itukó'oviti

⁶ Itea kóyeane koyúhoyea úti koati hána'iti exóneti xapákuke xâne koukóponovoti ikéneke Itukó'oviti, enepohikone xâne úsotine ikéneke. Yoko ako akútea exóneti kuteâti itóponone xâne éxea yara kúveu mêum. Hainámaka kuteâti éxone ne koati payásotihiko xâne yara kúveu mêum, xâne ákotimo oríko uké'eyea xunáko. ⁷ Itea hara koyúho úti hána'iti exóneti ukeâti xoko Itukó'oviti ákoti exoâti

mekúke, itea kouhápu'ikovotine kó'oyene. Énomone ne úsotine isóneuke Itukó'oviti ukeátinekene tumúneke ápeyea ra mêum, kaha'aînoviti vitúkeovo hána'iti ihayú'iuti nonékuke. ⁸ Yoko enepone hána'iti exóneti ngixínopikenoë, ako ápahuina xâne xapákuke ne payásotihiko yara kúveu mêum iyukínovati isóneu éxea koêku. Eneponi exâhiko, ákoni kurúhuxa ne koati êno hána'iti ihayú'iuti Vúnae. ⁹ Yoko koati kuteâti ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

“Ako xâne noixoâti, ako kamoâti, ákomaka xâne itopónoati isóneu éxea koêku ne koekútihiko kóusokinoake Itukó'oviti ne xâne ákoti omotóvo okovo Itukó'oviti” kôe. *Izâiya 64.4*

¹⁰ Itea kouhápu'ikinovea Itukó'oviti ya xunákoke Sasá'iti Omíxone ovo'ó koe'éviti. Vo'oku ako ápahuina koekúti ákoti exâ ne Sasá'iti Omíxone. Simóya ne hána'iti isoneûtihiko ya xoko Itukó'oviti ákoti po'i exoâti, éxoá Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

¹¹ Kene xapákuke ûti, uti xâne yara kúveu mêum, ako ápahuina éxoti isóneu po'i xâne. Poéhane únae ne isoneûti exôa. Kúteanemaka koêku ákoyea éxoti isóneu Itukó'oviti ákoti itukapu Sasá'iti Omíxone. ¹² Yoko haina exóneti íhae ra kúveu mêum ko'ípara ûti, itea koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ko'ípara ûti, motovâti véxea koeku uhá koêti ne ikó'iparaxovike Itukó'oviti ya hána'iti seánakovi.

¹³ Énomonemaka koyúho ûti xapa xâne. Yoko enepone yuho ûti, haina íhikaxovike xâne hána'iti ko'éxoneti yara kúveu mêum, itea íhikaxovike Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Koati xapákuke xâne ovo'ó koékumaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti kouhápu'ikea ûti ne kaná'uti kixovókuti

kouhapu'ikinovike nê'e. ¹⁴ Enepone xâne ákoti ainámapo xoko Itukó'oviti, ako namúka ne ihíkauvoti ukeâti xoko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Kutí kó'inoa hó'e xâne ákoti isóneu. Koati ákoti exína isóneu, vo'oku áko'oyea ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ya xokóyoke kourápu'ikinoati. ¹⁵ Kene ne xâne kuri'ókovati ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ínixoa ponóvoku ne uhá koeti koekúti. Itea xapákuke xâne ákoti akoéneye, ako ápahuina motovâti pónea isóneunoa ne xâne kuri'ókovati ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. ¹⁶ Yoko énomone kuteâtimaka koêku ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

“Ako itopónoti éxea isóneu Itukó'oviti. Ákomaka motovâti enékea” kôe. *Izâiya*

40.13

Itea anéye ne isóneu Kristu xoko úti, uti kutipoâti.

3

Ovóxehiko Itukó'oviti

¹ Kene itínoe mbo'ínu xoko Jesus, koati metokeâti kutí ngíxeopinoe yunzó'ixoti xâne ákoti kuri'ákapa ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Ngónoko kutí ngíxeopikonoe yuhó'ixoti xâne hokotí'iko koêkuti âha kíxeova, koane kuteâti kalivôno âvoti koati éxone ikéneke Kristu. ² Enepone ngixoku ínzixaxeopinoe yanekôyoke, hane ínzokoa kuteâti koeku leite níxaxeokonoke ne inámatiko kalivôno âvoti íta níkea xúnati nikokónoti. Vo'oku eneponi akutéa koati nikokónoti, nika úsotine xâne, ákoni íteanoe. Yoko anéyeiko âvoyea ítea, vo'oku itínoe xâne hokotí'iko koêkuti âha kíxeova. ³ Koeku ápeyea xâne xepákukenoe ixómoti iyókovo ítukevo po'ínuhiko xâne koane poé'ainoa isóneu vo'ókuke, koane koeku

ápeyeamaka xâne ixómoti orixókoko, hainá'ikopo itínoe xâne hokoti koêkuti âha kíxeova? Enepone kixeku itíkivonoe, ákoikopomaka kutí ákoe kixóvoku xâne ákoti ainámapo xoko Itukó'oviti?

⁴ Koeku ápeyea xepákukenoe ixómoti koyê: “Undi hokoti Poûlu” koyêti. Kene po'ínuhiko: “Undi hokoti Ápolu” koyêti, ákoikopomea iyúsea itíkivonoe kutí koeti xâne ákoti ainámapo xoko Itukó'oviti?

⁵ Kutí'ikopo íkitixavi, ûndi yoko Ápolu? Pohúneteexo uti ovoxe Itukó'oviti koyuhó'iyéati emó'u, enepone kitíponenenoe. Yoko póhutihiko ovóxe, anêko ítukexeake Itukó'oviti. ⁶ Kutí koe undi noâti ne emo'u Itukó'oviti koeku ngoyúhoyea xepákukenoe. Ina keno'óko Ápolu ingyenepoke ixómoti ovo'íkoa. Itea poéhane Itukó'oviti porexôa ukóponea ne itukéti. ⁷ Iyúseoneikopo ákoyea ítúkapu vo'oku noâti, koane vo'oku ovo'íkoati kutí'inoke apêti êho, itea poéhane Itukó'oviti porexôa ukóponea ne itukéti. ⁸ Enepone noâti koáne ne ovo'íkoati, kutíkokone nonékuke Itukó'oviti. Yoko póhutihiko ko'ítuketi, apêtimo námoepo. Hanemo exôa koêku ne námoepo, kixoku ko'ítukeyea. ⁹ Vo'oku uti kaha'íneati ne Itukó'oviti ya ítukeke. Kene kutí koe itínoe isane Itukó'oviti. Kutí kénoemaka péti koéxepoe Itukó'oviti.

¹⁰ Ya hána'iti seánakonu Itukó'oviti, poréxonu inúnjinoa yoko indúkinoa poéheve ne itukéti, kuteâti koeku koexépukoti péti mbiú kixoâti ítúkea ítuke. Ina keno'óko koukóponoati ne itukéti ndûriu. Yoko póhutihiko ko'ítuketi, konókoti kóhiyanayea kixoku ko'ítukeyea. ¹¹ Vo'oku ako yusíka ípiheokono po'i poéheve ákoti itukapu koukópono ne turiútime.

Yoko enepone poéheve ne itukéti ngíxone, énomone ne Jesus Kristu. ¹² Xapákuke koukóponoati ne itukéti, anêko mbiú kixoâti ko'ítukeyea kuteâti koeku xâne iko'ítukexoti únatinoe koekúti kuteâti ôro, péhu yoko uhé'ekotinoe uhá'iti mopôï yane koéxepoe. Ina apémaka kuteâti xâne veinoâti koekúti ákoti koati unátiyeya, kuteâti tikóti, hí'e yoko tuti exáte. ¹³ Yoko póhutihiko ko'ítukeinoti Itukó'oviti, urapú'itinemo kixoku ko'ítukeyea yaneko káxe aukápapu ne Vúnae Jesus Kristu. Yúkumo veínokono kouhupu'ikeokono kixoku ko'ítukeyea ne póhutihiko xâne. Énomonemo kouhupu'ikoa ítúkeovo kuteâti xâne veinoâti hí'e ne ko'ítukeyea, áko'o ítúkeovo kuteâti xâne veinoâti ôro. ¹⁴ Enepone kixoku ko'ítukeyea ne póhutihiko xâne koukóponoti ítuke Itukó'oviti oukeke ne poéheve, enepo akutêa kixovókuti ákoti itâ yúku oró'okea, apêtimo námoepo xoko Vúnae. ¹⁵ Itea enepo akutêa kixovókuti oro'ókovoti, hána'itimo évonevo, itea kóyeaenemo koíteova Itukó'oviti neko xâne, upánini kutí koetimo huvokó kixópoti yúku íteovomo. ¹⁶ Ákoikopo yéxanoe itíkivo sasá'iti óvoku Itukó'oviti koane ítúkeovo ovo'ó koépitinoe ne Sasá'iti Omíxone? ¹⁷ Enepo áva xâne kotohíneati ne sasá'iti óvoku Itukó'oviti, itukópinoatimo Itukó'oviti ésa'i ne ítuke, vo'oku koati sasá'iti ne óvoku Itukó'oviti. Yoko koati itínoe ne sasá'iti óvoku Itukó'oviti ngíxone.

Haina exóneti íhae xapa xâne yara kúveu mêum koitóvovi

¹⁸ Hákoikopo yaupú'ikopovo. Koêkuti xâne xepákuke inixópovoti ítúkeovo koati ko'éxoneti xapa

xanéhiko yara kúveu mêm, haina énomone ne koati kaná'uti exóneti nonékuke Itukó'oviti. Motovâti itóponea xâne ne kaná'uti exóneti, konókoti usó kóyeya ínixeokono itúkeovo ákoti isóneu ya nonékuke xanéhiko yara kúveu mêm. ¹⁹ Vo'oku enepone exóneti, opósiu xanéhiko yara kúveu mêm, ako itúkoake Itukó'oviti, kuteâtimaka kó'iyea ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Enepepe hána'iti ko'éxoneti xapa xâne yara kúveu mêm, koati éxone veyópinoa Itukó'oviti íkorokopea” kôe. ²⁰ Epó'oxo hara koémaka po'íke: “Éxoá Itukó'oviti oveâti isóneuke ne hána'iti ko'éxoneti yara kúveu mêm, itúkeovo ainóvoti isoneûti ákoti itúkovo” kôe. ²¹ Hákoikopo iheyú'iko koêkuti xâne keyuhoâti itúkeovo énomone hekónoe. Vo'oku uhá koeti koekúti, ainovo pónepike Itukó'oviti ²² yusíkoti itúkeovo ûndi, undi Poûlu, áko'o Ápolu, áko'o Pêturu. Kúteanemaka koeku uhá koeti ovâti ra kúveu mêm, koáne ne yápeyiko yara kúveu mêm, koáne ne pihépi xoko Itukó'oviti. Kúteanemaka koêku ne koekútihiho apêti kó'oyene, koánemaka koekúti keno'ókotikomo ikénepoke. Áinovone pónepike Vúnae. ²³ Yoko Kristu itíko Yúnae. Kene Itukó'oviti, enepone payásoti ya uhá koêti, énomone itúko Únae ne Kristu.

4

Koêku ne páhoehiko Kristu koyuhó'iyeani emó'u

¹ Konokoâti éxea xanéhiko vitúkeovo pohúneti ovoxe Kristu, ûndi yoko po'ínuhiko ko'ítuketi ítuke Itukó'oviti. Kovóxevi Itukó'oviti koyúhoyea ûti xapa xâne ne ihíkavvoti íhae xokóyoke, ákoti exákana mekúke. ² Yoko póhutihiko ovoxéti, konókoti

itúkeovo kuvovóneti úsexeamo ne páhoenokono itúkea. ³Yusíkoti ínixinoe kó'iyeaneye ne ngo'ítukeino Itukó'oviti, áko'o ákoyea ákoeneye, yusíkotimaka itúkeovo po'ínuhiko xâne koené'eye isóneunonu, ako mbepákexina inzóneu nê'e. Muhíkova inzóneupinovo, ákomaka nguvápa nê'e. ⁴Kaná'uti ákoyea ápahuina váhere koekúti njé'onone inzóneuke, itea kóyeane ákoyea ongóyuhu tokópeovoxo uhá koeti índuke, vo'oku poéhane Itukó'oviti motovâ koyúhoyea tokópeovoxo, áko'o ákoyea. ⁵Hákoikopo itikóvo xâne húketi isóneuno po'ínuhiko xâne, inixeâti ákoyea aúnnati ítuke koeku ákoyea koati yéxi koêku, vo'oku haina kaxénane yúhoikopeokono xâne. Itea aukápapune ne Vúnae, ínamo kauhápu'ika ne koekútihiko itukókonoti hahákutike, ákoti po'i exoâti yara koeku kó'oyene, koane énomonemakamo kouhápu'ikoa itukóvotiye ne isoneûtihiko oveâti isóneuke ne póhutihiko xâne. Yane ihayú'ikoatimo Itukó'oviti ne póhutihiko xâne kuteâti motókeyea iháyu'ikeokono.

Saya'íkoo Poûlu ne íhae Koríntu

⁶Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, enepora koati ânja énjokeopinoe yara yúndoe, ínzokoa ngixoku indúkeovo koánemaka kixoku itúkeovo Ápolu, motovâti itúkeovo koeku úti kouhápu'ikinopea kixó'ekone ne yutoéti koêti: “Konókoti itúkeovo yutoéti emó'uke Itukó'oviti hokokóno, enepone íxikó'okoviti ákoyea kapáyasaka úti ne po'i xâne koeku ákoyea vitúkoake ne po'ínuhiko” koêti. ⁷Hainá'ikopo kehá'ati íkitixapivo únati ya po'ínuhiko xâne? áko'o ápeikopomea yéxone itíki ákoti itukapu pónepike Itukó'oviti. Ako kalíhuina. Yoko itukovo

ke'ipârati, ná'ikopo koeti kepáyasokinovo kutí'iyea itepónoati ya xinákoke?

⁸ Inípono iséneupinovo kutí ké'iyi ákotine nókone ikéneke Itukó'oviti, inixépovoti itéponine uhá koeti ahá'inopi Itukó'oviti, koane itéponinemaka itíkivo nâti ya xoko Kristu! Yoko ako'ópo vinixápapu, ûndi yoko po'ínuhiko ápostulu! Ehá'ani netíxixo kuteâti iséneupinovo, motovâtimaka kahá'ineyeopi ûti xoko Kristu, ûndi yoko nza'íne ítukeke Itukó'oviti. ⁹ Itea ya undíke, énja itúkeovo Itukó'oviti porexó'ovi vitúkeovo okoti koati ikenétike ya uhá koeti xâne, uti ápostulu, uti páhoe koyúhoyea emó'u. Kutí koe uti iká'aeti iyonókonoti xoko koépekokonoku, koeku komómoponea uhá koeti xâne ovâti ra kúveu mêum, koánemaka ánju íhae vanúke, enepohikone ovoxe Itukó'oviti. ¹⁰ Vo'oku hókea uti Kristu, uti ápostulu, koati uti xâne inixóneti ákoyea isóneu. Kene inípono itínoe, koati inixépovoti itíkivo ko'éxoneti ikéneke Kristu! Utímaka xâne inixóneti ákoyea itóponone koane ákoyea xunáko, uti ápostulu. Itea inípenonoe, koati inixépovoti itíkivo hána'iti itóponone ikéneke Kristu koane êno xináko, ikítixapovotimaka koati teyonéti! Kene ûti, uti puvonéti. ¹¹ Enepora ûti, uti ápostulu, tukú koeti kó'oyene, uti épeu hímakati koane úne. Ye'ékonemaka ipúpa'ixea vípovo. Utímaka yehepóke'exokuti. Ákomaka koati vóvoku. ¹² Vivókoponovomaka ko'ítukeyea ûti, vitúkoti ésa'i nókone ûti. Enepo vihakókono, ako vitúkapina ésa'i ne ihakó'oviti, itea vépeminóa unako koêku xoko Itukó'oviti. Enepo vikoítoponokono kotíveti, vítoa tarú'uxea uhá koêti. ¹³ Enepo apê itukóheoti koeku ûti, itupa'ii kíxoa yumópea ûti, voposíkoti

unátipinokoko visóneu. Tukú koeti kó'oyene, ya isóneunovi xanéhiko ákoti êxa Itukó'oviti, uti kuteâti sipurákineti, uti ápostulu. Uti kutí koeti koekúti kuréti yupihóvoti kótirinayeokono.

Enékoa Poûlu ne íhae Koríntu

¹⁴ Haina ngahá'ati ngóteyokeopinoe ngixínopikeneye yara yúndoe, itea enengópiti vo'oku kutí ngixópinoe koati nje'éxaxapa ákoti omotóva ongóvo. ¹⁵ Yusíkoti yupíheovo enó'iyea ihíkaxopiti ikéneke Kristu, itea poéhaxo ne itukópitinoe xe'éxaxapa. Yoko énomone ra yuhó'ixopiti, vo'oku undíne koyuhó'inopi koeku Kristu Jesus enepo inâ kitipôa. ¹⁶ Injíko'okopinokopo héki ngixoku nzókea Itukó'oviti. ¹⁷ Énomonemaka kutí'ino mbahukínopitinoe Timóti, enepone po'inu ûti xoko Jesus, enepone kutí ngíxonemaka nje'éxa ákoti omotóva ongóvo. Koati kuvovóneti nê'e, yuixóvoti ko'ítukeino Vúnae, koane huvó'oxopitinoemo puyákoponeova yokóvo ne ngixoku nzókea Kristu Jesus, kuteâtimaka ínzikaxea ya uhá koeti yónongu ya póhutihiko imokóvokuti nzímoku.

¹⁸ Anêko xâne kapayásokopovoti xepákukenoe po'okoâtihiko ákoyeamo naínjapanapinoe. ¹⁹ Itea ákomo áxu'ikene, noinjóponopitinoemo enepo itukapu ahá'inonu Itukó'oviti. Yane enjoâtimo ápeyea xunáko neko kapayásokopovoti itúkeaxo kuteâti neko yúho, áko'o itúkeovo pohúneti koyuhóheoti ákoti xunáko itúkea. ²⁰ Vo'oku enepone vitúkeovo xanena Itukó'oviti yonópoti natíxokuke, haina pohúneti koyúhoyea ûti, itea konókoti ipúhikea xunako Itukó'oviti ya kixoku

vitúkeovo. ²¹ Kutí'ikopo kehá'anoe? nzímea xepákuke orínjeopimo? áko'o itupa'ii ngíxeopimo kuteâti koeku xâne ákoti omotóvopinoe okóvo.

5

Koeku xâne kutípoti Jesus koesáyu'ixoti kixoku itúkeovo

¹ Koati apêti koyuhópitinoe ápeyea xâne xepákukenoe ákoti saya'íkapeapa ne úhepune mûyo vo'oku ixómoyea kaha'a sêno. Yoko enepora ákoyea káyusea kixoku itúkeovo, koati yupihóvoti koêku, ákotimaka kámeaku úti kuteâti, muhíkova xapa xâne ákoti êxa Itukó'oviti. Hane ngíxo vo'oku ápeyea ixómoti kapîne énoxaka. ² Yoko inípenonoe, uhepee kóye iséneu! Ako kalíhuina ikétivexinoe iséneuke ne váhere koekúti xepákuke. Mani kenokoâtinoe ikétivexi, motovâti kópuhikeokono xepákuke ne yupihóvoti váherexea ítuke. ³ Kaná'uti ángo'oyea yâko xepákuke, itea ya isoneûtike, kóyeane kutí kó'iyea ambêti xepákuke. Epó'oxo ngoyuhó'inopitine inzóneunoa kutí'iyea ambêti ya: Koati pahukóvoti ne kixotíneye ítuke. ⁴ Hara ngixópinoe ya iháke Vúnae Jesus: Enepo he'uxínapa ra koekúti, kutí koetímakamo ambêti xepákuke, koane apêtimakamo xunako Vúnae Jesus youúkeke. ⁵ Yane képuhika xepákuke ne ákoti ikatívexa isóneuke ne váhere ítuke. Kirí'akamaka Satánae komóhiyea mûyo, motovâtimo eópea itúkeovoxo koati pahukóvoti koane kóyuseopeovomo, motovâtimaka ápepeamo xapákuke ne kasása'iupo Itukó'oviti yaneko káxe aukápapu Vúnae.

⁶ Ako aúnnati ne iséneupinovonoe, ikítixapovoti xâne koati únati kóyeku ikéneke Vúnae ákoti konokínovopitinoe. Ákoikopo yéxa koêku ne pahunévoti itúkeovo kuteâti kalihú koeti kohiyákopeti pâum heú kíxea kohíyakea ánahi?

⁷ Kiríkapaikopo ne uhá koeti kúxoti kixeku itíkivo, enepone kutí koeti kohiyákopeti xepákuke, motovâti itíkivo inámati masa ákoti kohiyákoati. Yoko énomone kénenoeye koeku itúyopea ne pehúnevo. Vo'oku enepone Páskoá, usóne kixó'ekone xoko úti koeku ivókinovovi Kristu, enepone kutí kixonéti kali xe'exa su'úso koépeuti ya Páskoá, ésa'i itúyopea pahunévoti.

⁸ Vokóyuineikopo kuteâti koêku ya kaxena Páskoá. Itea enepone kixoku kóyuiyea úti, ako yusíka itúkeovo ya kúxoti kixoku vitúkeovo, enepone kutí koeti kohiyákopeti. Énomone ne váherexea vítukeino po'ínu úti yoko po'ímaka váhere vítuke. Itea hara vitúka kixoku kóyuiyea úti, vitúkeovo xâne ákoti semekékexa, koane pónea uti kixoku vitúkeovo. Énomone akútea ne osó'iuti pâum ákoti kohiyákoati, koyuípeti ya áyui Páskoá.

⁹ Ya po'íke yúndoenopi yanekôyo, mbahúkopinoe ákoyea yánahixapa ne xâne ákoti kayúsea kixoku itúkeovo, kapíneti ákoti itukapu koati múxone.

¹⁰ Itea haína xâne yara kúveu mêum ákoti êxa Itukó'oviti ne ngíxo, enepohikone kapíneti ákoti itukapu koati múxone, koáne ne xâne ixómoti ipupákino isóneu kahá'ayea enó'iyea tiúketina, yóko'o ne ómevoti, koánemaka ne xâne kuvóvoti sánduhiko. Vo'oku eneponi itukápahiko ne xâne yara kúveu mêum ákoti êxa Itukó'oviti ne ngíxo,

mani konokoâti ipíhikopi ra kúveu mêum motovâti ákoyeani yánavakaxapa. ¹¹ Itea hane itukóvo ne xâne ngxínopikenoé ákoyea yánavakaxapa, enepone koyúhoti itúkeovo po'inu úti ya xoko Jesus, itea kóyeane váherexea kixoku itúkeovo. Énomone ne kapíneti ákoti itukapu koati múxone, koáne ne ixómoti ipupákino isóneu kahá'ayea enó'iyea tiúketina. Énomonemaka ne xâne kuvóvoti sánduhiko, koáne ne váherexokenati yuhó'ino po'inu xâne, koánemaka ne kohíhikenati, yóko'omaka ne ómevoti. Xâne koetíneye kixoku itúkeovo koyúhoti hókea Jesus, muhíkova íniki hako kalihú'ina.

¹² Hainá'ikopo xâne ákoti itukapu po'inu úti xoko Jesus ngónoko énjokea itúkeovo pahukóvoti koane nzayá'ikea. Itea enepone po'inu úti xoko Jesus, hainápo koati konokoâti yéxoki itúkeovo pahukóvoti koane seyá'iki. ¹³ Kene enepone xâne ákoti itukapu po'inu úti xoko Vúnae, Itukó'ovitimo exôa kíxoaku nê'e. Képuhikapaikoponoe ya xepákuke ne vaheréxoti ítuke.

6

Nókone kó'iyea apê évotikokoke ne kutípotihiko Jesus

¹ Enepo apê yévatikokoke, ákonoemea tíyapana yómikoko yuhoíkovokutike nonékuke xâne ákoti asasá'i ítuke nonékuke Itukó'oviti? Na koeti ákoino yámanoe nonékuke po'inu úti, kasása'iupo Itukó'oviti, motovâti enékeokono? ² Ákoikopo yéxanoé itúkeovomo úti, uti kasása'iupo Itukó'oviti yuhoíkopamo ne xanéhiko yara kúveu mêum vo'oku kixoku itúkeovo? Koeku itúkeovomo énomone yíhoikopo, na kixeaye ákoyea yéxanoé kixeaku ne

kalîhuti koekúti xepákuke? ³ Ákoikopomaka yéxa itúkeovo utímaka yuhoíkopamo ne ánjuhiko íhae vanúke, enepohikone ovóxe Itukó'oviti, vo'oku kixoku itúkeovohiko? Ínapomo hako yexoânoe kíxeaku kíxekuxi ne kálíhunoe koekútihiko kuteâti tokópone ûti itukovo káxe. ⁴ Itea enepo apê koekúti kuteâti, hane iyénoanoe xoko xâne ákoti itukapu xanena Itukó'oviti, enepohikone ákoti yána êgerejake. ⁵ Ákoikopo ápahuina xâne ko'isóneuti xepákukeno e motovâti enékeopinoe, itínoe kutípoti Jesus? Metókeano e enepo kateyákapi ra yûnzó! ⁶ Ya koêkuni yómi ne koekúti xapa xanena Itukó'oviti ya êgerejake, ponó kixékokonoe yuhoíkovokutike enepo apê kixékokoku, yomokókoti nonékuke xâne ákoti akutipo Itukó'oviti.

⁷ Póhutine ápeyea kixékokokunoe, iyúseo ápeyeako hána'iti nékone ikéneke Jesus. Mani unatíne sikovó ké'iyi apê vaheréxinopiti ítuke. Manímaka unatíne yévokivo vo'ókuke. ⁸ Itea ya koêkuni ké'iyineye, ainovó koe itínoe vaheréxinoa ítuke ne po'i xâne. Ainovó koe itínoemaka koesáyu'ixo koeku po'ínu xâne. Yoko inípono itúkeovo koati pe'ínuhiko xoko Jesus ne kíxeneye. ⁹ Ákoikopomea yéxa ákoyeamo yanapa natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ne xâne vaheréxoti ítuke? Hákonoe yaupú'ikopovo yarâ'a, vo'oku ákomo pihápaya ne xâne koesáyu'ixoti kixoku itúkeovo, kapíneti ákoti itukapu koati múxone, koánemaka ne xâne kuvóvoti sánduhiko. Áko'omakamoya ne xâne aupú'ikoti múxone, kapíneti múxone po'i xâne. Kúteanemaka koêku ne hóyeno senoxóvoti, koánemaka ne hóyeno ikoyénoxovoti po'ínu hóyeno. ¹⁰ Áko'omakamoya ne ómevotihiko

yoko xâne ipupákinoti isóneu kahá'ayea enó'iyea tiúketina, koane kohíhikenati. Kúteanemaka koeku xâne yómoti váherexino emó'u po'ínuhiko xâne, yoko xâne yómoti hú'uxea ítukevo po'i xâne. Ákomo yanápahiko natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke kuteâti nê'e. ¹¹ Yoko ápe nóvo koetíneye kixoku ítúkeovo xepákuke. Itea kó'oyene, itínoe kasasá'iuti, itínoemaka haxakínovoti Itukó'oviti ítúkeovo xanéna, koane penópovone nonékuke Itukó'oviti vo'oku ítukeinovi Vúnae Jesus Kristu koánemaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

Iháyu'ikeekonoke Itukó'oviti ra koxe'u úti

¹² Koêkuti íninjone unátiyeya indúkea, motóva indúkea. Kaná'uti nê'e, itea haina uhá koeti koekúti porexó'ovi unako koeku úti. Kaná'uti motó'iyevova indúkea koêkuti íninjone unáko indúkea, itea kóyeyane ngóhiyanayeovo, mará'inamo áyanzikapa indúkea, hákonemo indôa nguríkea. ¹³ Enepone nikokónoti, ápeino vo'oku íhaku nika úti. Kene enepone íhaku nika úti, ápeinomaka vo'oku nikokónoti. Itea apêtimo hunókoku nê'e, vo'oku koêkutimo káxe, uke'éxoatimo Itukó'oviti ne koekútihiko kuteâti. Itea pó'iti koêku ne muyo úti. Haina apeínoti kapinehí kíxea úti ákoti itukapu koati múxone úti, itea hane ápeino ítúkeovo iháyu'ikovepe Vúnae, yoko ovo'ó kó'iyevomaka Vúnae. ¹⁴ Itukó'oviti, enepone koexépukopati ne Vúnae Jesus ukópea xapa ivokóvoti, koexépukopatimakamo ra koxe'u úti ya xunákoke.

¹⁵ Ákoikopo yéxa ítúkeovo ítuke Kristu ne miúyo? Maní'ikopomea motovâti iyóneam ne ítuke Kristu

xoko senohí koêti, mborexoâti ikó'itukexea senohí koêti? Ako kalíhuina! ¹⁶ Ákoikopomaka yéxa itúkeovo póhutipone mûyo ne hóyeno xoko mohîti sêno enepo yuhó'ixoa? Koati kaná'uti kó'iyeaneye, vo'oku hara kêe emo'u Itukó'oviti: “Póhutipone mûyo ne pi'âti” kêe. ¹⁷ Kene koêkuti kuri'ókovoti Vúnae Jesus, koati póhutiponemaka xokóyoke.

¹⁸ Yahíkuxipa ne pahunévoti kuteâti nê'e, enepone ákoyea sayá'ikapeapa xâne ne úhepune mûyo vo'oku ixómoyea kaha'a sêno. Vo'oku uhá koeti koêkuti po'i kó'iyevoku pahúnevo xâne, haina muyókuke itúkeokono ne pahúnevo. Itea enepone xâne ákoti saya'ikapeapa itúkea kuteâti, koati muyóne itúkino váhere. ¹⁹ Ákoikopomaka yéxa koeku miûyo itúkeovo óvoku ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone ovo'ó koépitinoe, páhoenopimaka Itukó'oviti? Hainá'iko itínoe exópo koêku, itea énomone exo kêku. ²⁰ Vo'oku kohépiti ne yésa'i pôreupo Jesus. Yusikóneikopo itúkeovo iháyu'ikovope Itukó'oviti ne miûyo.

7

Yuhó'inoa Poûlu ne íhae Koríntu vo'oku kazaméntu

¹ Kuteâti neko yépemonukenoe yítoeke, hara koe inzóneunoa: Enepone ákoyea okóyeno ne hóyeno, únati nê'e, haina váhere. ² Itea vo'oku ú'uso kóyeyea ákoyea sayá'ikapeapa xâne ne úhepune mûyo vo'oku ixómoyea kaha'a sêno, unatíne ápeyeya koati yêno ne póhutihiko hóyeno koánemaka îma ne póhutihiko sêno. ³ Enepone koyénoti, ako yusíka ákoyea itúkina úhepune mûyo ne yêno, vo'oku koati ko'ímainokene ne sêno. Koánemaka

ne sêno, ákomaka yusíka ákoyea itúkina úhepune mûyo ne îma. ⁴ Vo'oku enepone ko'ímati, ako yusíka poéhayeane akahá'a, ina itukína âha ne îma, itea kahá'ayea îma exoâmaka. Kúteanemaka koêku xoko hóyeno apêti yêno, haina poéhayeane akahá'a exôa, itea kahá'ayea yêno exoâmaka. ⁵ Hako kema'âyikokoa nê'e, poéhane itukapu kutikokó koinoâti iséneu ákoyea itíka ya kúveu ye'á koeti káxe, vo'oku kehá'ayi yíxivoxo itíki orásaum, itínoe pi'âti. Itea hákomaka yupihovó kixeánoe kéxu'ikenexi, mará'inamo hixápapi Satánae, enepo hako'óne itêa ne ákoyeanoe itíka.

⁶ Enepora yûnzo, pohúneti enjókopitinoe inzóneunoa, kene haina páhoenopi Itukó'oviti ké'iyineye. ⁷ Ya inzóneunoaake, mani únateoxo akutêa ngoêku ákoyea yênom ne uhá koeti hóyeno. Itea anêko kíxoaku Itukó'oviti ne póhutihiko xâne. Yoko ako akútikoko koeku uhá koeti xâne. Pó'iti koeku po'ínuhiko koánemaka po'ínuhiko.

⁸ Kene ya xoko ávoti múxone yoko xoko ivokóvoti múxone, íninjo unátiyeya kóyeyeano kuteâti ngoêku. ⁹ Itea enepo hakô'o itoâhiko, unatíne opósikea múxone yaneko ixómoyea kóxuna'ixovo ítukeovo itoâti.

¹⁰ Kene xoko apêtine múxone, anéye páhoenoa Vúnae itúkea, kene haina pohúneti inzóneunoa. Énomone ne ákoyea yusíka kuríkea îma ne ko'ímatine.

¹¹ Itea itukovo kurikoâtine, konókoti póhuxeovo ákoti oko'ímapo, áko'o aúkopeovo xoko îma. Kúteanemaka koêku ne hóyeno koyénoti, ako yusíka kuríkea yêno.

¹² Kene ya xoko po'ínuhiko, ako yuho Vúnae Jesus vo'ókuke, itea hara kôe inzóneunoa: Enepone

po'inu ûti xoko Jesus apêti yêno ákoti akutipo Jesus, ako yusíka kuríkea itukapu úhepeti isóneu yêno óvoheixea xokóyoke. ¹³ Kene ne sêno apêti îma ákoti akutipo Jesus, ákomaka yusíka kuríkea, koeku úhepeyea isóneu îma óvoheixea xokóyoke. ¹⁴ Vo'oku xoko sêno kutípotine Jesus apêti îma âvoti háka Jesus, haina koekúti ákoti asasá'i xoko Itukó'oviti ne itúkeovo komuxónekokoti, ínapo okonóko kotóhineopea itúkeovo komuxónekokoti. Koati sasá'iti, vo'ókuke ne yêno kutípoti Jesus. Kúteanemaka koêku xoko hóyeno kutípotine Jesus apêti yêno âvoti háka Jesus, kóyeane itúkeovo sasá'iti xoko Itukó'oviti ne itúkeovo komuxónekokoti, vo'ókuke ne hóyeno kutípoti Jesus. Enepo hákoti koené'eye, ákoni asasá'i ne xi'íxaxapa, ítínoe apêti múxone âvoti háka Vúnae. Itea koati kaná'uti itúkeovo ainóvoti sasá'iti ne xi'íxaxapa. ¹⁵ Kene xâne ákoti akutipo Jesus, enepo hákoti kahâ'a óvoheixea xoko múxone kutípoti Jesus, unatíne pihópea. Koené'eye, ákone okónokoa po'inu ûti xoko Jesus, áko'o mokexa ûti ísu'okeovoiko múxone, vo'oku iháxinopikenenoe Itukó'oviti héki, kaha'ainopiti yóvoheixi kásatike isoneûti. ¹⁶ Vo'oku ako yéxa, ítínoe sêno, ítimo ne îme hokópea Jesus enepo yakamá'a óvoheixea xikóyoke. Kúteanemaka koêku ítínoe hóyeno, ako yéxa ítimo ne yîno hokópea enepo yakamá'a óvoheixea xikóyoke.

¹⁷ Enepone póneake Itukó'oviti kó'iyea ne póhutihiko xâne inâ ihaxíkoa hokópea, énomoikone ákoeneye péhutinoe. Koati énomone koéneye mbáhoeno xanéhiko ya uhá koeti koékuti imokóvokuti yónongu. ¹⁸ Enepo áva xâne xepákuke sirkunsidá koetíne tumúneke iháxikea Itukó'oviti,

hako yonôa isóneú ípokeovo, únatine kuteâti kóyeku. Kúteanemaka koêku enepo áva xâne ákoti sirkunsidá akôe tumúneke iháxikea Itukó'oviti, únatine kuteâti kóyeku. Hako yonôa isóneú.
 19 Vo'oku enepone sirkunsidá kó'iyea xâne, koáne ne ákoyea sirkunsidá ákoe, ako itópoinovike nê'e. Itea hane konokóvoxo xoko úti vitúkea páhoenovi Itukó'oviti. 20 Póhutihiko xâne, ákoyeneye kuteâti koêku inâ ihaxíkoa Itukó'oviti hokópea. 21 Itukovo iti akaúti inâ ihaxíkopi Itukó'oviti, hako yonôa iséneú vo'ókuke. Itea imihé'aka yoxéne ítivoa ne itíkivo akaúti, únatimakaya. 22 Vo'oku enepone akaúti iháxiu Vúnae hokópea, koati itóvotine xoko Vúnae, koeku ákoyeane itúkapu ákau váhere kixovókuti. Kene enepone xâne ákoti itukapu akaúti inâ ihaxíkoa Vúnae hokópea, ovóxepone Kristu kó'oyene. 23 Koati porexópovotine ésa'i ne keítivokononoe. Ákoikopo yusíka itúkeovo xâne yara kúveu mêum exêa kêku, kutí'iyea ítínoe ákau. 24 Ítínoe mbo'ínu xoko Jesus, kuteâti kêku inâ ihaxíkopi Itukó'oviti hekópi péhutinoe, énoaikone yákoene ikéneke Itukó'oviti.

Enékeokonoke ne âvoti múxone vo'oku kaxena kotíveti koekúti

25 Kene ne ârunoehiko âvoti îma, ako yuho Vúnae Jesus koêku râ'a ya páhoenovike vitúkea. Itea ngoyuhó'inopeatinoe inzóneunoa, undi xâne motokeâti kúveovokono isóneunoa vo'oku seánakonu Itukó'oviti. 26 Íninjoa unátiyeya kóyeyekone kóyeku ne xâne, ákoti apasíka múxone, vo'oku tiú'itine ra káxehiko símokune úti. 27 Itea itukapu apêtine yîno, hako kirikôa. Kene itukapu âvoti yîno, hako

yoposíko kéyenoyi. ²⁸ Itea enepo yokoyéno, ákomo pehúkapu. Koánemaka ne ârunoe, enepo oko'íma, ákomo pahúkapu. Itea kóyeenemo enó'iyea tiú'iti koekúti vékokuhiko ne komuxónekokoti. Yoko mani anjá'inopinoe ákoyea vika tiú'itike koekúti.

²⁹ Koati ngixópitinoe, itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, ákoyeanemo axú'ina kaxena ûti motó'iyevaku ko'ítukeino uti Vúnae. Konókotikopo kutí kó'iyea ákoti múxone ne apêti yêno, motovâti yuíxeovo ítukexeake Vúnae. ³⁰ Hainámaka póhutinehiko nê'e ngíxo, itea kúteanemaka ne ikaxú'itihiko okóvo. Hako itukovo énomone yónoheixo isóneu, itea kutí ákoe ákoti aikáxu'i okóvo. Koánemaka ne xâne elóketi okóvo, hako itukovo énomone yónoheixo isóneu, itea kutí ákoemaka ákotihiko aelóke okóvo. Kúteanemaka ne vanéxotihiko, hako itukovo váneu yónoheixo okóvo, itea kutí ákoe ákotihiko váneu. ³¹ Epó'oxo koêkuti kixovókuti yara kúveu mêum vikó'itukeu, hako itukóvo énomone yuíxovoxo ûti, itea kutí ákoe ákotimaka itukapu vikó'itukeu. Vo'oku enepora uhá koeti noíxone ûti yara kúveu mêum, ákomo oríko uké'yea.

³² Yoko enepora koâti anjá'inopinoe, énomone ákoyea ixomo ipúpakina iséneu ne kixovókuti yara kúveu mêum. Vo'oku enepone ákoti múxone, koati apêti oxéne yuíxeovoxo ítukexeake Vúnae, oposí'ixoti kixoku ikó'elokexea okovo Vúnae. ³³ Itea enepone apêtine yêno, koati kixovókuti yara kúveu mêum yónoheixo isóneu, koeku opósi'ixea kixoku ikó'elokexea okovo yêno. ³⁴ Énomone pi'á kó'ino yónoheixoku isóneu.

Kene ne sêno ivokóvoti îma, koánemaka ne âvoti îma, koati motovâti yuíxeovo ítukexeake Vúnae,

koane kurí'okeovo Vúnae, herú kixoti isóneu koane mûyo itúkeovo sasá'iti ikó'itukeu Vúnae. Itea enepone ko'ímati, koati kixovókuti yara kúveu mêum yónoheixo isóneu, vo'oku opósi'ixea ikó'elokexea okovo îma.

³⁵ Ngixínopikeneye, ngahá'ati nzuvó'oxeopinoe, kene haina ngahá'ati indópeopi. Koati ngaha'aînopiti péni kixeku itíkivo. Ngahá'amaka nzuvó'oxeopinoe itíkivo haxakínovoti ítuke Vúnae, ákoti po'i yónoku iséneu.

³⁶ Kene ne homoêhou kahá'ati itúkea kuteâti ne yunzómeku, itea puvâti itúkeovo tiú'itino noívana enepo hákoti okoyénoa, vo'oku pihínone anú'ukea kuteâti yé'akeye xoénaena mani ko'ímaya, epó'oxo inixâ homoêhou kónokea koévesekea neko inúxoti yuhó'inoa, koane akahá'aiko kóyenoyea, ako koêku. Motóva kóyenoyea, ákomo pahúkapu. ³⁷ Itea enepo áva isóneuke homoêhou ákoyeanemo okóyenoa, epó'oxo inixâ ákoyea okónokoa ómea tumúne ne kóyenoyea, koane inixâmaka íteamo ne kixóvoku póhuxeovo, ako yuvâti koeku usó'iyeané isóneu ákoyeanemo okóyenoa ne noívana. Únatimo akoéneye. ³⁸ Yane, enepone koyenoâti ne noívana, únati koêku. Kene ne ákotine okoyénoa, unatíneoxo

koêku.*

³⁹ Enepone sêno ko'ímati, koeku âvoyea ivákapu îma, ako yusíka kuríkea îma. Itea enepo ivakápu îma, motóva ko'ímapea po'i hóyeno, koêkuti âha. Itea konókoti itúkeovo hóyeno kutípoti Vúnae. ⁴⁰ Yoko kóyeane inzóneunoa unátiyeamo koêku enepo hákoti ko'imápo. Koati ininjoâtimaka itúkeovo xokóyoke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti úkea inzóneunoa ra koekúti.

8

Koeku nikokónoti ikó'iparaxokonoke sánduhiko

¹ Kó'oyene, ngoyuhoâtiko koêku ne nikokónoti ikó'iparaxokonoke sánduhiko. Uhá koeti ûti, vínixoa póneovo visóneunoa ne koekúti. Itea enepone vínixea póneovo visóneunoa, kapáyasokeovo xâne poréxo. Itea enepone kixoku vitúkeovo poréxoti po'ínuhiko xâne koukoponeovo ikéneke Itukó'oviti, énomone ne ákoyea omótovokoko vokóvo. ² Enepone xâne inixoâti póneovo isóneunoa ne kixovókuti, kóyeane ákoyea itápana heú kíxea éxea ne mani nókone éxea. ³ Kene ne xâne ákoti omotóvo okovo Itukó'oviti, koati éxone Itukó'oviti nê'e.

* **7:38** Ako iyúsea koêku ya emó'uke ngerêku itúkeovo so'íxoti noívuna ne ârunoe, áko'o há'a ne ârunoe. Aínovo motovâti. Énomone ákoino akútikoko koêku ya uhá koeti Bîbilea. Ya po'íke Bîbilea hara kôe: “³⁶ Itea itukovo apêti inixoâti ákoyeamo aúnnati xoko ihíne anú'ukea yé'akeye xoénaena mani ko'ímape, yoko inixâ há'a ra ârunoe kahá'ayea ko'ímayea, motóva ikó'imaxea akahá'a. Haina pahukóvoti oko'íma. ³⁷ Itea itukovo itoâti ihíne ákoyea okó'ima, epó'oxo enepo hákoti úsotine yuhôti ikó'imaxeekonomo, koane atiú'ixo isóneu há'a unátiyeya kíxeaneye ákoyea iká'imaxa ihíne, koati únatimo koêku akoéneye ítuke. ³⁸ Yanê'e, enepone iko'imaxoti ihíne, únati ítuke. Kene enepone ákoti ika'imaxa, unatíneoxo ítuke.”

4 Kó'oyene, kuteâti ne nikokónoti ikó'iparaxokonoke sánduhiko, véxoa ákoyea itúkapu kaná'uti kixovókuti ne sándu. Vo'oku poéhaxo ne koati kaná'uti Itukó'oviti, ako po'ínu. ⁵ Kaná'uti ápeyea kixovókuti ya vanúkeke koánemaka ya poké'eke, hókone xanéhiko, ákoti itukápa ne kaná'uti Itukó'oviti, vo'oku êno hokonéti kuteâti. Yoko enepohikone xâne hokoâti, “Itukó'oviti” kíxoa íhaxea, koane “Únae” kíxoamaka. ⁶ Itea xoko úti, poéhaxo ne koati kaná'uti Itukó'oviti, Há'a úti, enepone pahukoâti apé kó'iyea ne uhá koeti koekúti. Kene vitúkeovo ovóxe, énomone vápeino. Poéhaxomaka ne Vúnae, enepone Jesus Kristu. Énomone évekoa Itukó'oviti itúkea uhá koeti koekúti. Énomonemaka úkea vápeyea.

⁷ Itea ako uhá ákoe xâne exoâti ra kixovókuti véxone. Vo'oku ápe xâne ênoti xoénae kúveovo sánduhiko. Yoko enepone nikokónoti ikó'iparaxokonoke sándu, tukú koeti kó'oyene enepo nikôa, kutí kó'inoa pahukóvoti, vo'oku itúkeovo ikó'iparaxokonoke sándu inúxotike. Yane vo'oku ákoyea itápana pónea isóneunoa, koati eópoti itúkeovo pahukóvoti enepo nikôa, koane ikópiti'ikopovo vo'ókuke. ⁸ Itea haina nikokónoti exoâmo sasá'iyea úti nonékuke Itukó'oviti. Koêkuti koêku, enepo níká úti, áko'o ákoyea níka úti, ako vévakapu, koane ákomaka itópoinovike nonékuke Itukó'oviti.

⁹ Itea enepone ínixinoe motó'iyeeva níkeokono uhá koeti koekúti, koane enepone níki koekúti kuteâti, neíxapu mará'inamo késayu'ixa po'ínu xâne ákoti akoéneye isóneunoa, enepone aínati kóhiyanavo. ¹⁰ Vo'oku itukovo apêti xâne noixópiti imókovokuke xâne kuvóvoti sánduhiko, keha'íneatihiko níki, iti

ko'éxoneti ya ítukeke Itukó'oviti, ákoikopomo ínixa po'ínuhiko xâne aínati kóhiyanavo yusíkeamaka níkea níkokónoti kuteâti, upánini ínixa ya isóneuke ákoyea aúnati? ¹¹ Yane enepone ítíkivo ko'éxoneti ítukeke Itukó'oviti, koati énomonemo ikoróko pe'ínu ikéneke Jesus, enepone aínati kóhiyanavo. Yoko koatímaka xâne ivókinovoke Kristu nê'e. ¹² Koeku kó'iyeaneye pehúnevo yokó'okiti isóneu ne po'ínu ûti aínati kóhiyanavo, koatine Kristu váherexino ítike. ¹³ Énomone ngó'ino: Itukápuikopo vo'oku níngéa nau hó'openo íngorokino mbo'ínu, ákonemo níngéaku nê'e, maka hákone ingorókoa.

9

Púva ítúkeovo avaha xâne íkamone emo'u Itukó'oviti ne Poûlu

¹ Koati kaná'uti motó'iyeeva indúkea koekúti íninjone unátiyea, haína? Hainâra koéneye. Kúteanemaka koêku kaná'uyeaxo indúkeovo ápostulu, páhoe Vúnae koyúhoyea emó'u xapa xâne. Koane kaná'utimaka noínjea Vúnae Jesus ya ungékuke. Yoko kaná'utimaka ítíkivonoe eho ngo'ítukeino Vúnae. ² Yusíkoti ínixa po'ínuhiko xâne ákoyea indúkapu ápostulu, itea koati kaná'uti indúkeova xepákukenoe. Enepone kitípi yûnzó koeku Jesus, koati énomone koyuhónu kaná'uyeá indúkeovo ápostulu. ³ Énomonemaka indúko yumómbeake ne xâne koemóke'enuti, koyúhoti ákoyea indúkapu ápostulu.

⁴ Koati motokeâti ko'íparayea ûti níkokónoti yoko vêka, ûndi yoko nza'ínehiko, koeku vomínopinoo emo'u Itukó'oviti, haína? Hainâra koéneye.

5 Koatímaka motokeâti ápeyea sêno kutípoti Jesus, yeno ûti, motovâtimaka xané'iyeevi koêkuti vónoku, kuteâti koeku Pêturu koáne ne po'íhiko ápostulu yoko ámeno Jesus. 6 Áko'o, xapákuke ne koyúhotihiko emo'u Itukó'oviti, kutí'inopinoe poéhanemea ûndi yoko Mbaranâbe konokô ko'ítukeyea vitúkea ésa'i nika ûti? Ako kalíhuina kó'iyeaneye. 7 Noixó íxea húndaruhiko. Ako ápahuina húndaru pahoéti xapa isukókoti konókoti poréxopea ésa'i nókone. Kúteanemaka koêku ne xâne nôti. Ako ápahuina xâne noti xuve úva, ákoti nikâ ne ha'i nóne. Ákomaka ápahuina xâne apêti óyonone, kuteâti vakána, ákoti arekêa leítana ne óyonone.

8 Enepora ínzokoake, pohúnetimea isoneú ngíxone kuteâti kixoku itúkea isóneu ne xanéhiko yara kúveu mêum? áko'o anêkomea yútoe Muíse kuteâti yane Ponóvoti Kixovókuti emó'uke Itukó'oviti. 9 Hainâramaka kôe yútoeke Muíse. Énomone ne koêti: “Hako ike'áki pâho ne vûi enepo huva'áxapi ókonuheinopea ne itóvotine ha'i tiríku” kôe. Poéhaneikopomea vûi yóno isóneu Itukó'oviti kó'inokeneye yûho? 10 áko'o utímaka kixo kó'inokeneye ne yutoéti. Koati iyúseoti itúkeovo utímaka kixo ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti. Noixó íxeamaka xâne varereôti poké'exa. Itúkinoake ne itukéti, koati kuxoíxoati ápeyeamo êho. Kúteanemaka koêku ne veyoti íhae isáne. Konókoti itúkeovo kuxoâti ápeyeamo êho kutí'inoke itukoâti ne itukéti. 11 Koeku itúkeovo emo'u Itukó'oviti nô ûti xepákukeno, ákonikopomea omótova kúxea ûti keúsokinovi nókone ûti? 12 Koeku keúsokinoa nókone ne po'ínuhiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti

simópitinoe, ínapoxo hako motokêa kíxeokononeye ûti.

Itea ako vakáha'a vitúkeovo yávahanoe. Vítoa uhá koêti ne tiú'iti koekúti vékoku ûti, kaha'âti ûti ákoyea vitápapinoe kitípi ne inámati ihíkavoti vomínopike koyúhoti koeku Kristu. ¹³ Yoko yéxoaneno koêku ne ko'ítuketi sasá'iti ituke Itukó'oviti ya témpuluke, itúkeovo énomonemaka ukínoa námoe. Koáne ne in-uxínotihiko itukéti omâti átake ne ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti, koati xoko iparáti átake ukínoamaka nîka. ¹⁴ Kúteanemaka koêku yuho Vúnae vo'ókuke ne koyuhoâti ne inámati ihíkavoti ukeâti xokóyoke. Pahúkoamaka Vúnae itúkeovo vo'oku koyúhoyea emó'u ápeinoa námoe, kóusokovope nókone.

¹⁵ Itea tukú koeti kó'oyene, upánini motókea ápeyeya námoem, undíne ako akahá'a. Yoko haina vo'oku ngahá'ayeane, yundóxinopinoe kó'oyene. Ehá'ani ivóngeoovo yaneko kó'iyeaneye, vo'oku koati éyenjovope ne ákoyea indúkapu yávahanoe itukeke Itukó'oviti. ¹⁶ Eneponi ngoyúhoyea ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus, ako omóndokea inzáyu'ikeokono vo'ókuke. Koáhati undi pahoéti itúkea ne itukéti. Yane koati ngonokoâti indúkea. Mani mondokeâtimaka imbíhoponeokono eneponi hákoti ngoyuhôa. ¹⁷ Kene eneponi itukapu ukeâti inzóneuke usó ngóyeyea indúkea ne itukéti kutí'inoke indukoâti, ákoti indukápu pahoéti, hainápo mani motovâti ngúxea ápeyeya námoem vo'ókuke. Itea koeku indúkeovo pahoéti, koati apêti nzó'exeokonoke, mbáhoenokono indúkea. ¹⁸ Koeku kó'iyeaneye, kutimea indúka námoembomo? Hará'a, hána'iti úhepeko inzóneu vo'oku ákoyea énta'ixeake ngoyúhoyea ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku

Jesus, koane ákoyeamaka indúkapu yávahanoé, koeku ákoyea itúkapu itínoe kousókinonoa ne nóngone, upánini mondókeyea ngoúsokinokonoa koeku ngoyúhoinopinoe emo'u Itukó'oviti.

¹⁹ Koeku ákoyea porexónuti námoem, yane índeoivo itúkeovo po'ínuhiko xâne exô ngoêku. Itea kóyeane indúkeovo ovoxe uhá koeti xâne, motovâti xu'ínayeaxo xâne índone hokópea Jesus. ²⁰ Xapa jûdeuhiko, íngutipasikeova ne kixoku itúkeovo, ngaha'âti índea hokópea Jesus. Kúteanemaka ngoêku xapa xâne yuixóvatihiko hókea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, íngutipasikovamaka, motovâti hokópea Jesus vo'ókuke, upánini ákoyea itúkapu xunako Ponóvoti Kixovókuti exô ngoêku.

²¹ Kene xapákuke xâne ákoti hakâ ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, íngutipasikovamaka. Itea haina ngoêti ákoyea ponóvoti kixovókuti nóngone indúkea nonékuke Itukó'oviti. Kóyeane ápeyea vo'ókuke ne páhoenovi Kristu vitúkea, enepone nzókone. Íngutipasikinovake ne xanéhiko, koati ngaha'aînoati hokópea Jesus. ²² Xapákuke kutípoti Jesus aínati kóhiyanavo, po'okoâti itúkeovo pahunévoti ne koekúti kóhiyanavoke, ákomaka indúka ne íkutixane pahunévoti, motovâti índea hokópea Kristu. Íngutipasikinovake ne uhá koeti xâne, motovâti ápeyea koítovone Kristu xapákuke, êngo ya uha-uhá ngíxea íngutipasikeovo kixóvokuhiko xâne.

²³ Ngixínovokeneye vo'ókuke ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Kristu, maka ngaúkapanane xapa xanéhiko ne únatinoe koekúti omínovike.

²⁴ Hane ínzokinopeanoé ra koekúti, kuríkotihiko

kaxunákovoti ya xoko ehákovoku enepo ehahíkovone. Yoko yéxoanoe itúkeovo ehahíkovoti ne uhá koêti, itea poéhaxo ne itôti xapákuke. Poéhaxomaka omopâti ne iparâti. Kuteâti kóxunakeovo nekôyohiko, kékunakapuikopomaka ikéneke Kristu, motovâti itéponi ípera xoko Itukó'oviti. ²⁵ Heú koeti kuteâti nekôyohiko ahúkoti éhahikeovo, kóxunakovo itúkea uhá koeti nókone itúkea motovâti itóponea ne iparâti. Yoko koati koekúti ákoti oríko uké'eyeahá'a itóponeahiko. Itea enepone kóxuna'ixinovoke úti, koati vo'oku iparâti ákotinemo uké'eyeaku. ²⁶ Koeku kó'iyeane, ngóxuna'ixovomaka, kuteâti koêku ne ehahíkovoti. Yoko pono-ponó ngoéne xoko nóngone indóponea. Kutí koémaka xapa isukókoti ôvom koeku ixómoyea ngóxuna'ixovo. Yoko haina koxunakovohí ngoêti. Ako angútea xâne ka'apéneti yúkurea isúkeokoko. ²⁷ Koati ákoti iyunzixapapu nzayá'ikopeovo. Kutí ngixópovo imbihóponovoti yane yupíheovo ngóxuna'ixeovo indúkea ne itukéti, maka enepo ongoyúhoinoane emo'u Itukó'oviti ne po'ínuhiko xâne, hákone ainovó koe úndi inixókono ákoyea omótokea itúkeovo ovoxé Itukó'oviti.

10

Vípíkeokonoke kixoku itúkeovo ne izaraelíta yaneko inuxópino Muíse

¹ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, itíkinanoe iséneu kixoku itúkeovohiko ne oxúnoekene iyénonjapa júdeu yaneko inuxópinoahiko Muíse. Uhá koe inúxopinoahiko kapási, koane uhá koéhikomaka tarú'uxea neko mar iháxoneti Hararáno'evoti. ² Kuteâti koeku ahiúti kó'oyene ya iháke Vúnae,

énomonemaka koéneye heú koêti neko voxúnoekene ikéneke Muíse, vo'ókuke ne kapási inuxínoatihiko, koane vo'oku tarú'uxeamaka neko mar. ³ Uhá koéhikomaka níkea neko níkokónoti ukeâti vanúke xoko Itukó'oviti. ⁴ Uhá koéhikomaka énoyeova neko úne poréxoakehiko Itukó'oviti ukeâti mopoíke. Yoko enepone koati kaná'uti úkeaku êka, enepone mopôï kixonéti apêti xapákuke koeku yónea, énomone ne Kristu. ⁵ Itea upánini kó'iyeaneye, kóyeane ákoyea axú'ina ínixone Ítukó'oviti unátiyea koêku ya xapákuke neko xâne. Énomone ívohikinovo yaneko mêmum ákoti apêti.

⁶ Enepone koekútihiko, aínovo koati ipíkoviti, kaha'aínoviti ákoyea víyakapa ne váhere kixovókuti kuteâti íyokeovahiko. ⁷ Hákomaka ikítipasikova ne kixoku itúkeovo yaneko kuvôvo sánduhiko, kuteâti koeku koyúhoinovea ya emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyekaku: “Ívátahiko, ina turixóvo níkeahiko koane énoyeovo, ina exepúkohikomaka, koane híyokexea” kôe. ⁸ Hákomaka vitukóyo xâne itúkoti váhere úhepune mûyo, kapíneti ákoti itukapu múxone, kuteâti kixóvoku nekôyohiko ivohíkovo vinti trei koeti mili xâne ya póhuti káxe. ⁹ Hákomaka ixomo vitúko váhere, voposí'okovoti Itukó'oviti kuteâti kixoku itúkeovo neko xanéhiko mekúke, kutí'inoke koepékokonoti po'ínuhiko yaneko ohonókexoa koéxoe. ¹⁰ Hákomaka ixomo kepahákovo kuteâti kixóvokuhiko, kutí'inokemaka koepékexoponoati ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke.

¹¹ Kó'inokeneye ne uhá koeti kixóvokuhiko, motovâti vípíkeokono vo'ókuke. Yutóxinovokemaka emó'uke Itukó'oviti motovâti ákoyea vituka váhere, uti xâne apêti yara káxehiko yé'exeovokune

hunókoku ra mêum.

¹² Énomone ngó'ino: Enepone xâne inixópovoti itúkeovo koati xúnati isóneu ikéneke Vúnae, naíxapu mará'inamo íkarakapu. ¹³ Enepone tiú'iti koekúti víkokunoe, koati vékokunemaka ne uhá koeti po'ínuhiko xâne. Itea koati kuvovóneti ne Itukó'oviti, vo'oku ákomo paréxa anú'ukea xináko ne tiú'iti koekúti simópitinoe, itea exókopitinoemo kixeku ítivoa, motovâti terú'uxi.

¹⁴ Énomone ngixínopinoe, itínoe ákoti omotóva ongóvo, hako itukóvo sánduhiko kivóvo. ¹⁵ Itínoe yónoku ra yúndoe, koati itínoe xâne éxoti ikó'itukexea isóneu. Itíkinaikopo iséneu ra yunzó'inopinoe, motovâti yéxi nékone itíki vo'ókuke. ¹⁶ Hane ngíxo: Enepora enovópeti, óvoku ekâti, víkoro'ixinovo ke Vúnae, puyakóponovoti vokóvo ne ivókinovovi, koati venóyeovati vo'oku poéhapeane visóneu xoko Kristu ákoti vihaxákea, vo'oku óvokinovovi itína kuruhúke, haína? Hainâra. Kúteanemaka koêku ne pâum, honó'ekeu ûti, níkínoake ûti vo'oku poéhapeane ne visóneu xoko Kristu vo'oku ivókinovovi kuruhúke, haína? Hainâra. ¹⁷ Vo'oku poéhayeane ne pâum, uti póhutipone ikéneke Vúnae, kuteâti koeku póhuti koxe'úti, upánini ákoyea yumáxapu ûti. Koáhati póhutike koxe'u pâum úkea nika uhá koeti ûti.

¹⁸ Itíkinaikopo iséneu koêku ne xanena Izarâe: Enepone itúkoti ítuke Itukó'oviti, nikoâtimaka ne nau hó'openo ikó'iparaxoke Itukó'oviti ya átake, koati exókovoti itúkeovo póhutine isóneu xoko Itukó'oviti, únae ne áta. Énomone koéneye koeku níkea, haína? Hainâra koéneye. ¹⁹ Koeku ngíxeopineye, pé'okoamea ngahá'aye ngíxeopinoe itúkeovo sasá'iti kixovókuti ne sánduhiko, áko'o

itúkeovo sasá'iti ne ikó'iparaxokonoke sándu. Itea ako kalíhuina kó'iyeaneye ânja! ²⁰ Koati ngixópitinoe itúkeovo ndémoniuhiko yúho'ixo ne xanéhiko enepo omíno sánduhiko ikó'iparaxoake. Kene haina Itukó'oviti omínoahiko. Yoko ako angáha'ainopinoe yího'ixi ndémoniuhiko. ²¹ Na kíxoaye motó'iyeeva yénoyivoa ne ekâti, puyákoponeovoke yokóvo ne ivókinovovi Vúnae, koêkumaka yího'ixinoe kixovókuti ítuke ndémoniuhiko? Námaka kíxeaye motó'iyeeva níki ne pâum, puyákoponeovake yokóvo ne ítukeinovi Vúnae, koêkumaka yího'ixi kixovókuti ítuke ndémoniuhiko? ²² áko'o, kixínoakeneye ûti kaha'âtímea ûti vopósi'okeovo Vúnae, po'okoâtímea ûti vitúkeovo xúnati ya Vúnae, po'okoâtímaka ûti víteovamo ne mani ipíhoponeovi.

Konókoti kóhiyanayeokoko ûti

²³ Koêkuti íninjone unátiyea indúkea, motóva indúkea. Kaná'uti nê'e, itea haina uhá koeti koekúti porexó'oviti unako koeku ûti. Koêkuti íninjone unátiyea, kaná'uti motó'iyeeva indúkea, itea haina uhá koeti koekúti poréxeovimaka koukoponeovo ûti ikéneke Kristu. ²⁴ Hako poehâne unako kêku yíxovo, itea konókoti kehá'ainoamaka unako koêku ne po'ínuhiko xâne.

²⁵ Koêkuti nikokónoti yâha víyi ya xapa kavánetihiko, motóva níkinoe. Ako apásika yépemo'iki úkeaku, pivoâti itúkeovo koekúti kéhiyanavoke ákoyea omótova níkeokono. ²⁶ Vo'oku enepora kúveu mêum yoko uhá koeti ovâti, koati ítuke Vúnae.

²⁷ Enepo áva xâne ákoti itukapu po'inu ûti xoko Jesus itaikopitinoe óvokuke níképoni, píhe yakaha'a

píhi, koane níkea koêkuti yâha níki yane nikokónoti apêti mesákuke. Ako apásika yépemi úkeaku, pivoâti itúkeovo kéhiyanavoke ákoyea omótova níkeokono. ²⁸ Itea enepo áva kixópiti: “Íparaxokonoke sándu râ'a” kixópiti, hako níkêa, kehiyánati ne xâne etó'okopiti, koánemaka vo'ókuke ne isoneûti ákoyea yusíka níkeokono. ²⁹ Yoko enepone isoneûti ngixone ákoyea omótova níkeokono, haina iséneunoano, itea koati vo'oku kó'iyeaneye isóneunoa po'i xâne.

Ínameamo akôe iséneu: “Itea namea koeti kónokino itúkeovo isóneunoa po'ínu xâne exôa yusíkea níngêa, áko'o ákoyea nínga? ³⁰ Vo'oku itukovo ingoró'ixinovatine Itukó'oviti ne nikokónoti, yusíkoikopo váherexinonu isóneu po'ínu xâne koeku ingoro'ixinovane Itukó'oviti?” ketímeamo.

³¹ Itea hara ngixópinoe: Uhá koeti ítikeyo, itukovo níkêti, áko'o yorékoti, áko'o itukovo ítíkoti koêkuti po'ínu koekúti, itika uhá koêti motovâti iháyu'ikeokono Itukó'oviti. ³² Hako itukovo íti íkorokinovo ne po'ínu xâne pahunévotike, yusíkoti itúkeovo jûdeuhiko, áko'o xâne ákoti itukapu jûdeu, áko'o po'ínu úti xoko Kristu ho'uxínovoti ítuke Vúnae. ³³ Yoko ya uhá koeti koekúti, énomone ngixóvoneye ngóxuna'ixeovo xapa uhá koeti xâne, ombosíkoti ákoyea ítúkapu unako ngoêku yuínjovo, itea itúkeovo unako koeku po'ínuhiko xâne ombósiko, motovâti enó'iyea xâne yonópotimo xoko Itukó'oviti vo'ókuke.

11

¹ Hara hekánoe ngixoku indúkeovo kuteâtimaka nzókea kixoku itúkeovo ne Kristu.

Kixó'ekone itúkea ramánone ne senóhiko imokóvokutike ya Koríntu

² Inzáyu'ikopinoe vo'oku kóyekuneyea puyákeovonu yokóvo, koane koati hekoâtinoe ne ihíkauvoti ínzikaxeopike, enepone hókonemaka ne kutípotihiko Kristu inúxoti ya utíke. ³ Itea anéyeiko po'i anjá'inopi yéxi, harâ'a: Kristu itukovo tuti uhá koeti hóyeno. Kene ne hóyeno, sêno itukoa tûti. Kene Kristu, Itukó'oviti kotúti.

⁴ Yanê'e, enepo apê hóyeno ramanoné koêti itúkea orásaum, áko'o koyúhoyea emo'u Itukó'oviti ya imokóvokutike, koati koteyókopovone vo'ókuke ne ramánone. ⁵ Kene enepo apê sêno ákoti ramánone koeku itúkea orásaum, itukovo koeku koyúhoyea emo'u Itukó'oviti imokóvokutike, koati koteyókopovone vo'oku ákoyea ramánone. Vo'oku sêno ákoti ramánone, mani kúteane koêku eneponi kaulálapu'ikapu. ⁶ Yanê'e, yusikóneikopo ulalapu'í kó'iyea, enepo hákoti kahâ'a itúkea ramánone. Itea enepo teinâ ne vaté'ikeovo áko'o koúlalapu'ikopeovo, yusikóne itúkea ramánone. ⁷ Kene ne hóyenhiko, ako omótova ápeyea ramánone, vo'oku kuteâti koeku Itukó'oviti itúkeovo hána'iti ihayú'iuti apêti xunáko oukeke uhá koêti, énomonemaka koéneye pónekonoke ne hóyenhiko kó'iyea yara kúveu mêm. Kene ne sêno, pó'iti pónekonoke kó'iyea ya hóyeno, yoko koati iháyu'ikinokonoke koeku kó'iyeaneye. ⁸ Hainámaka xoko sêno úkea neko inúxoti hóyeno, itea enepone inúxoti sêno, koati úkeakune xoko hóyeno. ⁹ Epó'oxo hainámaka sêno itúkinokono ne hóyeno, itea koati vo'oku hóyeno itúkinokono ne sêno. ¹⁰ Epó'oxo vo'oku ánjuhiko ivokó'oixoviti, ene kónokinomaka ikó'itukexea ramánone ne sêno,

éxokovope itúkeovo hóyeno itúko tûti. ¹¹ Itea ya ikéneke Vúnae, kutíkokone kónokeokoko ne hóyeno yoko sêno. ¹² Iyúseo kó'iyeaneye, vo'oku kuteâti koeku itúkeovo xoko hóyeno úkea neko inúxoti sêno, aínopovone ipuhíkeati xoko sêno ne hóyeno. Kene turi uhá koêti, énomone Itukó'oviti.

¹³ Yapásika yéxi póneovoku ra koekúti. Ya iséneunoake, ako yuvâti enepo itúka orásaum ne senóhiko imokóvokutike ákoti ramánone? ¹⁴ Noixó íxea râ'a: Koati inixoâti uhá koeti xâne poé'ayea koêku ne hóyeno úhiti tûti. ¹⁵ Itea koati iháyu'ikeekonoke sêno ne hána'iyea tûti. Poréxinokonoake sêno kó'iyeaneye ne híyeu tûti, koati kutí koeti ramápu'i uso'íyeatinekene. ¹⁶ Enepo áva okopâti ra yûnzo, koati ngixópitinoe ákoyea itúkapu kixóvoku ne senóhiko xapákuke úti ákoyea ituka ramánone. Kúteanemaka koêku xapákuke po'ínu úti ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti ya uhá koeti po'ínuhiko êgereja.

Koêku ne puyákoponeovake vokóvo ne ivókinovovi Jesus

¹⁷ Kuteâti koêku ra ânja yundóxinopinoe kó'oyene, ako inzáyu'ikapinoe vo'oku enepo he'uxínovo ítuke Itukó'oviti, mani únati pôreu, itea ainovó koe énomone kutí'inoke kuri'úxovoti pahunévoti xepákukeno. ¹⁸ Inúxotike, eyéngoxopinoe ápeyea haxakeôvokokoti xepákuke enepo he'uxínovo ítuke Itukó'oviti. Koane ngahá'atine ngutípea. ¹⁹ Yoko kutí koe ákoti po'i oxéne yéxinoe itukóvotiye xâne xepákuke motovâti inúxinopi ákoti itukapu ya héxakexivokoko. ²⁰ Enepo he'uxínovano ne pâum yoko ekâti, haina ivókinovovi Vúnae he'uxínovo

puyákoponeovo yokóvo. ²¹ Vo'oku inuxó koe níki péhutinoe, ákoti kixakáka. Yanê'e, ápe xâne xepákuke ákoti koati níkea, kene po'ínuhiko kohíhine. ²² Inípono, kutí kénœe ákoti yóvoku motovâti énomoyeane yóvo níki koane yénoyivo! Áko'o, inuxó ké'inoké níki ákoti kixakákanœe, pivoâtimea ne pe'ínuhiko hokotímaka ítuke Itukó'oviti, áko'o keha'âtimea kéteyoki ne ákoti apeínoati. Yara kuteâti kixeku ítíkivo, metókeanoe inzáyuikeopi? Ako kalíhuina!

²³ Enepone ihíkavoti námoem xoko Vúnae, énomonemaka ínzikaxopinoe yanekôyo. Harâ'a: Yaneko yóti tumúneke kurí'okeekonone xanéhiko puvâti veyo pâum ne Vúnae Jesus, ²⁴ ina ikoró'ixovo xoko Itukó'oviti, yane ina hono'ékexoa koane kó'iyea:

—Enepora pâum, mûyom kixó'eko, ésa'imo ngoíteovopinoe. Yákoyenenoeye níki puyakóponovati yokóvo ne índukeinopinoe —koéne.

²⁵ Uke'éxone njántaxeahiko, ina namukôa Jesus ne enovópeti kuteâtimaka kíxoaku ne pâum, koánemaka kó'iyea:

—Enepora ekâti yara enovópetike, hane kixó'eko inámati kixovókuti ítukeino xâne ne Itukó'oviti vo'oku óvokinovopinoe indína. Yákoyenenoeye yénoyivoa puyákoponeovake yokóvo ne índukeinopinoe uhá koetímo yénoyivoaku—koéne.

²⁶ Vo'oku uhá koetímo níki kunœe ra pâum koane yénoyivoakumo ra ekâti, yexókoati kaná'uko ivókinovovi Vúnae tukú koetímo aukápapu.

²⁷ Énomone motókeino ipíhoponeokono ne xâne níki kixoâti ne pâum, koane enovó kixoâti ne ekâti

ákoti teyâ kixó'ekone ne muyo Jesus, koánemaka ne itína yaneko ivokínovovi. ²⁸ Konókotikopo komómopeovo ne póhutihiko xâne tumúneke níkea ne pâum koane énoyeova ne ekâti. ²⁹ Vo'oku koêkuti xâne níko kixoâti ne pâum, koane enovó kixoâti ne ekâti ákoti teyâ ne kixó'ekone, koati epemópinovoti ipíhóponeokonomo. ³⁰ Énomone enó'ino xâne ákoti okomoíke koane ka'aríneti xepákukenoe. Kene po'ínuhiko, ívohikovone vo'ókuke. ³¹ Vo'oku eneponi vokomómopovo inúxotike, noíxoti uti ápeyea pahúnevo úti motovâti kóyuseopeovo úti, ákoni apásika sayá'ikeovi ne Itukó'oviti. ³² Itea éxokovi pahúnevo úti ne Itukó'oviti koane évekovi kotívetike koekúti maka hákone pahukópokono úti ipihóponovokutike, kuteâti kixókonokumo ne po'ínuhiko xâne yara kúveu mêm.

³³ Koeku kó'iyeaneye, itínoe mbo'ínu xoko Kristu, kixákakanoekopo, hako inuxó kê níki enepo he'uxápu puyákoponeova yokóvo ne ivókinovovi Vúnae. ³⁴ Enepo áva xâne épeu hímakati xepákukenoe, yusikóne koímataxeovo óvokuke inúxotike tumúneke píhea égereja, maka hákone motókeinoke sayá'ikeokonomo enepo he'uxínapanoe ne pâum yoko ekâti. Kene ne po'ínuhiko koekúti ânja ngoûrapu'ikinopinoe, ngoyuhó'inopeatimo nzimané'e xepákukenoe.

12

Véxone vitúkea ítukeke Vúnae, pónevike Itukó'oviti

¹ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, kó'oyene ngoyuhoâtiko koêku ne vípara xoko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone véxone vitúkea ítukeke

Vúnae, ngaha'âti yéxi koêku. ² Yéxoponoanoe kêku nóvo avô'o yêxa Itukó'oviti pihohí ké'iyi ikéneke sánduhiko ákoti yumapápi, kuvovohí kixeâtinoe. ³ Énomone ngahá'aino yéxinoe ákoyeamo ápahuina xâne ihákoti Jesus, koeku itúkeovo ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koyúhoyea. Koane ákomaka xâne motovâti íhaxea Jesus únae enepo hákoti itukóvo vo'okuke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ya xokóyoke.

⁴ Ako tôpi kó'iyevoku exóneti íparaxeovike Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, véxone vitúkea ítukeke Itukó'oviti, itea poéhaxo ne porexó'oveati. Énomone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. ⁵ Kúteanemaka koeku ákoyea tôpi ítukexeovike ne Itukó'oviti, itea poéhaxo ne Vúnae. ⁶ Ákomaka tôpi kíxoaku úti vikó'ítukexea ne vípara, itea poéhaxo ne Itukó'oviti, enepone ko'ítuketi xoko uhá koeti úti, enepone kousókoatimaka uhá koêti ne itukéti. ⁷ Enepone véxone vitúkea póhutihiko úti ítukeke Vúnae, pónevike Sasá'iti Omíxone, ikó'iparaxinoveake motovâti koukoponeokoko úti ikéneke Itukó'oviti. ⁸ Vo'oku ápe xâne éxoti koyúhoyea xapa xâne ne exóneti íhae xoko Itukó'oviti, ikó'iparaxoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Kene po'ínuhiko, ikó'iparaxoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti éxea kouhapu'ikino po'ínuhiko xâne isoneúti íhae xoko Itukó'oviti. ⁹ Kene po'ínuhiko xâne, ikó'iparaxoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti itúkeovo hána'iti kuvóvoti Itukó'oviti. Koatímaka énomopone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti iko'íparaxo po'ínuhiko xâne xunakóti koíteovo ka'arínatihiko. ¹⁰ Kene po'ínuhiko, ítúkea iyupánevoti ko'íparahiko. Ina apémaka ne ko'ipâрати koyúhoyea xapa xâne

koekútihiko éxokoake Itukó'oviti. Kene po'ínuhiko, ko'ípara éxea úkeaku ne yuhôti, itúkeovo ukeâti xoko Itukó'oviti, áko'o itúkeovo pó'iti úkeaku. Ina apémaka ne xâne ko'ipârati éxea koyúhoyea inámati yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone. Kene po'ínuhiko, ko'ípara éxea koûrapu'ikopea kixó'ekone ne yuhôti kuteâti. ¹¹ Itea poéhaxo ne ko'itúkeati uhá koêti ra koekúti, enepone Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Pohú pohu kíxoa pôrekexea póhutihiko kuteâti ínixone unátiyea ikó'iparaxea.

Kutí koe póhutipone koxe'úti ne kutípotihiko Kristu

¹² Yoko kuteâti koxe'u úti poéhayea, itea kóyeane enó'iyea iháxakexoku, yoko kuteâtimaka itúkeovo póhuti koxe'úti itukôa uhá koêti ne iháxakexoku, énomonemaka koéneye úti ikéneke Kristu. ¹³ Vo'oku poéhaxo ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone kasasá'ikopotí uhá koeti úti, porexó'ovitimaka vitúkeovo kuteâti póhutipone muyôti ikéneke Vúnae, yusíkoti vitúkeovo júdeu, áko'o ákoyea vitúkapa, yusíkotimaka vitúkeovo akaúti, áko'o ákoyea vitúkapa. Poéhaxomaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ovo'ó koe'éviti, enepone kutí koeti koati únati úne vítoponovoqe, enepone yupihóvoti kouhepekeovi.

¹⁴ Yoko hainámaka póhutine kó'iyevoku yoko póhutine itúkovoqe ne muyo úti, itea êno iháxakexoku, koane ako akútikoko itúkovoqe ne póhutihiko. ¹⁵ Nánimea ákoeye enepo akahá'a haxákeovo muyo úti ne heve úti vo'oku ákoyea itúkapu vo'úti? Yusíkotini kahá'ayea, itea kóyeane itúkeovo poixo'o muyo úti. ¹⁶ Nánimea ákoeye akahá'amaka haxákeovo muyo úti ne keno

ûti vo'oku ákoyea itúkapu ukêti? Yusíkotini kahá'ayea, itea kóyeane ni itúkeovo poixo'o muyo ûti. ¹⁷ Itukápuni ainovó koeti ukêti ne muyo ûti, ákoni omótova kámea ûti. Koáneni ainovó akôe kenôti, ákoni omótova voméhoyea. ¹⁸ Itea pahúkoa Itukó'oviti ápeyeya koxé'uke ûti ne póhutihiko iháxakexoku kuteâti ínixone unátiyeya. ¹⁹ Eneponi akutíkoko ne uhá koeti iháxakexoku muyo ûti, ákoni itúkapu muyôti yanê'e. ²⁰ Kaná'uti ákoyea tópi iháxakexoku muyo ûti, itea kóyeane poéhayeane ne muyo ûti.

²¹ Nánimaka ákoye eneponi “Ako ongónokopi” ixâ vûke ne vo'u ûti? Koáneni “Ako ongónokopi” ixâ tuti ûti ne heve ûti? ²² Itea ya koêkuni kó'iyeaneye, enepohikone iháxakexoku muyo ûti vínixone ákoyea itápana unako koêku po'ínuhiko, kóyeane kónokea ûti. ²³ Koáne ne iháxakexoku muyo ûti ákoti úhene, koati katarákoati ûti. Koáne ne teínoké ûti noíxeokono, vitúkinoá rama'úxoati. Yane, inamá'axone kouhé'ekoa ûti. ²⁴ Itea enepone iháxakexoku muyo ûti ákoti teinâ ûti noíxeokono, ako apásika kíxeaneye ûti. Yoko enepone kíxoaku Itukó'oviti itúkea ne muyo ûti, kixínoakeneye porexoâti yupíheovo kátarakeovo ne iháxakexoku muyo ûti ákoti itapána unako koêku ne po'ínuhiko iháxakexoku. ²⁵ Kixínoakeneye Itukó'oviti, maka hákone pihí'íkoko ya kónokeovohiko, kaha'aínoatihiko koukoponeokoko yane kixoku itúkeovo ne póhutihiko, ya koeku kutikokó kó'iyeahiko kátarakeokoko. ²⁶ Yane, atiú'i koêku ne póhuti xapákuke, eópamaka uhá koeti po'ínuhiko kuteâti eópone nê'e. Koane kauhé'ekakana póhutiya, kutí koémaka kíxeokononeye uhá koeti po'ínuhiko.

27 Itínoe póhutipone kutí'iyea itínoe muyo Kristu koeku itúkeovo énomone kotúti ûti. Yoko péhutinoe, hane kéneye kuteâti iháxakexoku mûyo.

28 Kúteanemaka koêku ya xapákuke uhá koeti kutípoti Jesus, enepone ho'uxínovati ne ítuke: Inúxotike, kóusokoa Itukó'oviti neko inúxotihiko noívokoe Kristu, páhoe koyúhoyea emó'u, enepone ápostuluhiko. Íkénepoke nekôyo, kóusokoamaka Itukó'oviti ne porófetahiko, enepohikone koyúhote éxokoake Itukó'oviti koyúhoyea xapa xâne. Kene ikénepoke nekôyohiko, kóusokoamaka Itukó'oviti ne ihíkaxeati emó'u. Ina keno'ókomaka ne itúkotihiko iyupánevoti, koáne ne koitóvotihiko ka'aríneti, yóko'omaka ne éxoti huvó'oxea po'ínuhiko, koánemaka ne éxoti inúxino itukéti, yóko'o ne ko'ipâрати koyúhoyea po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone. 29 Ako ainovó ákoe ápostulu. Ákomaka ainovó ákoe porófeta, itukovo ihíkaxoti emo'u Itukó'oviti, itukovo itúkoti iyupánevoti.

30 Ákomaka uhá ákoe itúkeovo ko'ipâрати éxea koíteovo ka'aríneti, itukovo ko'ipâрати koyúhoyea po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, itukovo ko'ipâрати koûrapu'ikino po'ínuhiko xâne kixó'ekone ne yuhôti kuteâti. 31 Kéxuna'ixapuikopo yopósiki xoko Itukó'oviti ne koati únatinoe íparâti íparaxeovike.

Yoko enepone koati únateoxo ya uhá koêti, énomone ne ngoyúhoinopikenoemo kó'oyene.

13

Seanákoti

1 Mani motovâti énjea ngoyúhoyea uhá koêti ne yuhôti koyúhone xâne yara uhá koeti kúveu mêum,

koánemaka ne yuho ovoxe Itukó'oviti íhae vanúke, enepone ánuhiko, itea eneponi hákoti indukovo seánati, mani kutí ngoeti koati hónoti emo'u tóhe ixukovohí koêti, itukovo koati hónoti emo'u pé'utinoe haváva ixukohí kixonéti. ² Yusíkotinimaka ngo'íparayea ngoyúhoyea xapa xâne koekútihiko éxokonuke Itukó'oviti, itea eneponi hákoti indukovo seánati, ákoni itóponone nê'e. Koane eneponi enjâ uhá koeti kixovókuti yupihóvoti hé'oneovo, ákoti po'i xâne exoâti, koane uhá koeti exóneti apêti, itea eneponi hákoti indukovo seánati, ákoni itópoinonuke. Kúteanemaka koeku eneponi indukupu hána'iti kuvóvoti Itukó'oviti kutí'inoke mani itúkoti emó'um ne koati hána'iti mopôti, eneponi mbahukâ ahíkuxeova ne ókoku, ákoni itóponone nê'e eneponi hákotimaka indukovo seánati. ³ Yusíkotinimaka heú ngíxea mbôrekexea índukevo ne ákoti apeínoati, koane usó ngóyeyea oró'onginovo po'i xâne yúkuke, anje'ókopati motovâti íteovo, itea eneponi hákoti itukovo vo'oku indúkeovo seánati, ákoni itópoinonuke.

⁴ Enepone kaná'uti seanákoti, enepone koati kaná'uti ákoyea omótova vokóvo ne po'ínuhiko xâne, harâ'a: Koati ákoti vímauvo, váhatimaka vitúkino únati po'ínuhiko xâne. Ákomaka ópoe'ainoa visóneu ne koêkuti xâne vo'oku víyokeova ne unako koêku. Ákomaka viháyu'ikapapu. Ákomaka kapáyasakinapa ûti ne po'ínuhiko xâne. ⁵ Utímaka xâne koyúseoti kixoku itúkeovo. Ákomaka ópoe'hane unako koeku ûti vopósi'ixo, itea vopósi'ixinoamaka unako koêku ne po'ínuhiko ûti. Ákomaka í'imaikovo vákoe, koane ákomaka vunáka visóneuke ne koêkuti kotivé'eviti.

6 Ákomaka aélokea vokóvo pahúnevo ne po'ínuhiko xâne, itea elókea vokóvo ne ponóvoti kixovókuti. 7 Ako vímaxapa ne uhá koeti tiú'iti koekúti tokópone úti. Poéhanemaka únati koekúti vupákinoa ne po'ínuhiko xâne. Ákomaka vímaxapa kúxoixea úti kousokeovo ne kúxoixone úti, koane vítoa tarú'uxea úti uhá koeti koekúti.

8 Ákomo uké'eyeaku ne ákoyea omótovokoko vokóvo. Itea enepone koyúhoyea úti xapa xâne ne ihíkauvoti éxokovike Itukó'oviti, apêtimo hunókoku nê'e. Koánemaka ne koyúhoyea uti po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, apêtimakamo hunókoku nê'e. Kúteanemaka koêku ne kó'exoneyea úti koekúti yara kúveu mêum, simotímo káxe áko'oyeakunemo nê'e. 9 Enepone véxone kó'oyene, ako apáya'ina, vo'oku êno po'ínuhiko koekúti ákoti vexâ. Kúteanemaka ne koyúhoyea uti xapa xâne ne éxokovike Itukó'oviti, enómaka po'ínuhiko koekúti kuteâti ákoti vexâ. 10 Itea simapúne ne káxe iyúseopeakumo uhá koêti, yanê'e hunókokunemo ápeyeya poixô'o ákoti vexâ.

11 Noixó íxea râ'a: Enepo indukóvoiko kalivôno, enepone ngoyúhoyea koane eómbone yoko ngixoku ngo'ísoneuyea, aínovo kuteâti itúkeovo kalivôno. Itea mbaya'íne, ákone angútea itúkeovo kalivôno. 12 Vo'oku yara koeku kó'oyene, kutí koe komomâti úti noixeôvoketike ákoti koati unátiyea. Itea simapúne neko káxe, kutí koetímo enepo noinoné kixoiókoko úti ákoti itopâti. Yara koeku kó'oyene, ápe ákoti enjâ, itea yaneko káxe, heú ngixoâtimo énjea, kuteâti koeku heú kíxea éxea ngixoku indúkeovo ne Itukó'oviti.

¹³ Anéyeiko ra kúveovo ûti, yóko'o ra kúxoixea ûti ne véxone kousokeovomo, koánemaka ra ákoyea omótovokoko vokóvo. Itea enepone koâti únati ya uhá koêti, énomone ne ákoyea omótovokoko vokóvo.

14

Unatí'oxo véxea koyúhoyea uti emo'u Itukó'oviti xapa xâne

¹ Itíkapiukopone ákoti omótovokoko okóvo, koane yépemamaka Itukó'oviti ikó'iparaxeopinoe yéxone itíki ítukeke, ínapoxo ne keyúhoyi xapa xâne ihíkavoti kouhupu'ikinopike Itukó'oviti. ² Vo'oku enepone koyúhoti po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, haina xâne yúho'ixo, itea koati Itukó'oviti yúho'ixo, vo'oku ako xâne exeâti yúho. Koáhati koyúhoti kaná'uti kixovókuti poréxoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koyúhoyea ákoti exoâti kixó'ekone. ³ Itea enepone xâne koyúhoti ihíkavoti kouhupu'ikinoake Itukó'oviti, koati xâne yúho'ixo. Yoko enepone'e, koukoponea xâne ikéneke Itukó'oviti itúko, koane enékeahiko yoko kouhepekea isóneu ikéneke Itukó'oviti. ⁴ Kene xâne koyúhoti po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, ihuípinovane ne koyuhoâti. Itea enepone koyúhoti xapa xâne ihíkavoti kouhupu'ikinoake Itukó'oviti, porexo uhá koeti po'ínuhiko xâne ya imokóvokutike koukoponeovo ikéneke Itukó'oviti.

⁵ Ehá'ani uhá ké'iyi peréxikono keyúhoyi po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone. Itea enepone koâti anjá'inopinoe, énomone keyúhoyi xapa xâne ihíkavoti kouhupu'ikinopike Itukó'oviti. Vo'oku enepone koyúhoti ihíkavoti

kouhahu'ikinoake Itukó'oviti, yupihóvone unátiyea ípara yane ko'íparayea koyúhoyea po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone. Itea enepo áva exoâti koyúhopinoa po'ínuhiko xâne ya imokóvokuti kixó'ekone ne yuhôti kuteâti, hainápo únatimo, maka uhá ákoene xâne imokóvokutike ukóponea ikéneke Itukó'oviti vo'ókuke. ⁶ Itínoe mbo'ínu xoko Kristu, itukovo nzimôti xepákuke ngoyuhópoinopiti po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, ákoni itópoinopike. Má'aina itukapu ihíkavoti kouhahu'ikinonuke Itukó'oviti ngoyúhopoinopinoe, hainápo mani apêti itópoinopike. Kúteanemaka koêku áva po'i exóneti ukeâti xokóyoke omínombikenoe, áko'o itukovo po'i kouhahu'ikinonuke Itukó'oviti, áko'o itukovo kaná'uti kixovókuti nókone uti véxea hó'eke úti.

⁷ Noixó íxea ne huxôe kuteâti étakati, áko'o árpa ákoti okoyúho, itea oxôvo, ápe emó'u. Kene eneponi opoéha koêku ne híyeu emó'u, ákoni iyúsea óxokena, haína? Hainâra koéneye. ⁸ Kúteanemaka koêku ne huxo húndaru, enepone kornéta kixonéti. Enepo hákotimo koyúseokono óxeovo, enepo ihaxíka húndaru xapa isukókoti, ákomo éxa húndaru itúkeovo ihaxíkokonoti. ⁹ Énomonemakamo kénenoeye. Enepo hákoti keyúho emo'úti éxone po'ínuhiko úti, yanê'e namo kíxoaye éxeahiko yiúho? Kutí ketímo xâne koyuhóheoti. ¹⁰ Ako yumáxapu kó'iyevoku yuhôti yara kúveu mêum yoko aínovo koati iyúseoti kíxone. ¹¹ Itea enepo hákoti enjôa yúho ne yuhó'ixonuti, kutí ngoinoâti íhae po'i poké'e, pó'iti emo'úti yúho, epó'oxo kutí koetímakamo íhae po'i poké'e ne yuhó'ixonuti, pó'itimaka emo'úti koyúho. ¹² Kúteanemaka koêku yane kehá'ayi ápeyea

ikó'iparaxeopike Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, yéxone itíki ítukeke Itukó'oviti. Yusikóne yopósiki inúxotike ya uhá koêti ne iparáti koukóponoatimo ikéneke Itukó'oviti ne po'ínuhiko xâne êgerejake.

¹³ Yanê'e, enepone koyúhoti po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, yusikóne épemea Itukó'oviti poréxeamaka éxea kixó'ekone, motovâti kourapu'ikinoa ne po'ínuhiko xâne. ¹⁴ Vo'oku itukovo indúkoti orásaum ya po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti yuhó'ixo Itukó'oviti ya njokóyoke, itea ako íta inzóneu éxea koêku. ¹⁵ Ná'ikopomo ángoeye? Indúkotimo orásaum koeku itúkeovo Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti yuhó'ixo Itukó'oviti ya njokóyoke ákoti indâ énjea kixó'ekone ya inzóneuke, koane yunzó'ixotimakamo Itukó'oviti ya exoâtike inzóneu. Kúteanemaka koêku imongóvo. Imongóvotimo koeku itúkeovo Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti imokóvo ya njokóyoke ákoti indâ énjea kixó'ekone ya inzóneuke, koane imongóvotimakamo ya exoâtike inzóneu. ¹⁶ Itukovo iheyú'ikoti Itukó'oviti koeku itúkeovo ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koyuhô ya xikóyoke, keyúhoti emo'úti ákoti exoâti kixó'ekone, namo kíxoaye “Amém, énomone ákoeneye” kó'iyea ne xâne xepákuke ákoti ípara kuteâti, enepo yuke'éxa íkero'ixivo xoko Itukó'oviti? Koáhati ákotimo exâ ne yíúho. ¹⁷ Kaná'uti mbiú kíxi íkero'ixivo xoko Itukó'oviti, itea akó'oti huva'áxa po'ínuhiko xâne, vo'oku ákoyea éxa ne yemó'u. ¹⁸ Koati ingoró'ixovoti xoko Itukó'oviti vo'oku ngo'íparayea ngoyúhoyea po'i kó'iyevoku yuhôti kuteâti, epó'oxo xunané'e njokóyoke yane uhá ketínoe. ¹⁹ Itea ya imokóvokutike, yusikóne

ngoyúhoyea kali singu koeti emo'úti ya exoátike inzóneu motovâti ínzikaxea po'ínuhiko xâne, yane ákoyea yumáxapu yúnzo ya po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone.

²⁰ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, hako kutí kenôe kalivôno ya kixeku itíki iséneu. Itea ya váhereke kixovókuti, hainápo kutipasí yákoé koati inámatiko kalivôno âvoti éxoneya. Kene ya kixeku itíki iséneu, kutí yákoé úsotine xâne éxotine kixoku pónea isóneu.

²¹ Yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, ha kôe yuho Itukó'oviti:

“Hanemo veínoam yúnzo'ixea ra xanéhiko íhae yâye enepomo ingaítapanahiko kotíveti, xanéhiko íhae po'i poké'e koyúhoti po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti itukapu éxone xanéhiko íhae yâye, itea kóyeane ákoyeamo akútíponuhiko”
kôe Vúnae. *Izâiya 28.11-12*

²² Yane iyusé kóyeikopo itúkeovo hoénaxovope xunako Itukó'oviti ne koyuhó'iyeti po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone. Itea haina hoénaxovopeti xoko xâne kutípoti Itukó'oviti. Koati hoénaxovope xunako ipíhaponope Itukó'oviti xoko xanéhiko ákoti akutípea emó'u. Kene ne yuho xâne koyúhoti ihíkavoti kouhupu'ikinoake Itukó'oviti, koati koukóponoti xanéhiko kutípoti emo'u Itukó'oviti, kene haina vo'oku xâne ákoti akutípo Itukó'oviti ápeino nê'e. ²³ Itukapu he'uxínovotinoe ítuke Itukó'oviti ina tirixápunoé keyúhoyi po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, ina urúkapu xâne ákoti itukapu íhae xepákukenoe, itukovo xâne ákoti êxa emo'u Itukó'oviti, koyuhópitinoemo itíkivo pepokéxovoti. ²⁴ Itea enepo yokoyúhonoé ihíhauvoti kouhupu'ikinopike

Itukó'oviti, ina urúkapu xâne ákoti itukapu íhae xepákukenoe, itukovo ákoti êxa emo'u Itukó'oviti, yu'oxeâtimo isóneu emo'u Itukó'oviti, koane inixópovotimo itúkeovo pahukóvoti vo'oku yiûhonoé. ²⁵ Kouhápu'ikinokonoatimo ne isoneûti oveâti isóneuke ákoti po'i exoâti. Yane ipuyúkexotimo iháyu'ikea Itukó'oviti, koane koyuhoâtimo itúkeovo koati kaná'uti ápeyea Itukó'oviti xepákukenoe.

Konókoti kóyuseyeovo itúkeovo ne uhá koeti xâne ya imokóvokutike

²⁶ Ná'ikopomo koéneye, itínoe mbo'ínu xoko Jesus? Enepo he'uxínovonoe ítuke Itukó'oviti, ápe po'ínu ûti imokóvoti. Kene po'i xâne, anêko ihíkavoti hó'eke ûti âha íhikaxea. Ina apémaka xâne koyúhoti ihíkavoti kouhápu'ikinoake Itukó'oviti. Ina keno'óko po'ínu koyúhoti po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone. Ina apémaka kouhápu'ikoati kixó'ekone neko yuhôti. Uhá koeti nê'e, itúkapuikopo koukoponea po'ínuhiko ûti ikéneke Itukó'oviti itúkinokono. ²⁷ Kene enepo áva xâne xepákuke koyúhoti po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, ako yusíka anú'ukea pi'âti, áko'o mopo'âti koyuhoâti kuteâti nê'e. Epó'oxo konókoti ahe'ó ahe'o kíxeokoko ne koyuhoâti. Ako yusíka xane-xané kíxeokoko koyúhoyea ne uhá koêti ya póhuti pího. Koane konókotimaka ápeyea koyuhópati kixó'ekone neko yuhôti. ²⁸ Kene enepo hákoti xâne ko'ipâрати éxea koyúhopea ne kixó'ekone, yusikóne yunú kóyeyea kúveuke imokóvokuti ne xâne mani koyúhoti po'i kó'iyevoku yuhôti kuteâti. Yusikóne itúkea

orásaum ya isóneuke yuhó'ixoti Itukó'oviti ákoti kahanáka emó'u. ²⁹ Kene ne koyúhoti ihíkavoti kouhapu'ikinoake Itukó'oviti, ópohane pi'âti, áko'o mopo'âti koyúhoti, koékune. Kene ne po'ínuhiko xâne êgerejake, apásikahiko éxea úkeaku ne yuhôti itúkeovoxo ukeâti xoko Itukó'oviti áko'o ákoyea. ³⁰ Enepo áva po'ínu ûti vatá koyêtiya simó koati kouhapu'ikinoake Itukó'oviti, nókone koyúhoyea xapa xâne, konókoti kóyunukeovo ne inúxoti koyúhoti motovâti koyúhoyea ne pô'i. ³¹ Vo'oku motóva heú ké'iyi keyúhoyinoe kouhapu'ikinopike Itukó'oviti, ahe'ó ahe'o kixekókoti, motovâti heú ké'iyi ápeyeya inámati yéxone xoko Itukó'oviti, koane motovâtimaka kéxuna'ixikoko ikéneke Itukó'oviti. ³² Yoko koati motovâti sayá'ikopeovo ne xâne koyúhoti emo'u Itukó'oviti. Ápe xunáko koyúhoyea koane kóyunukeovo. ³³ Vo'oku haina ahá'inovi Itukó'oviti ákoyea úxepaka koeku ûti ya imokóvokutike, itea kahá'a kóyuseyeovo vitúkeovoya.

Kúteanemaka koêku ya uhá koeti imokóvokuti xapa kasása'iupo Itukó'oviti, ³⁴ konókoti yunukú kóyeyea ne senóhiko imokóvokutike. Ako yusíka koyúhoyea. Konókoti itúkeovo kutípoti kuteâti koeku íhikaxeovi ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. ³⁵ Itukovo kaha'âti éxea koêku ne ihíkavoti, épema'ika îma seâpa óvokuke, vo'oku mani hána'iti téyapana enepo okoyúhohiko imokóvokutike.

³⁶ Poé'ainoamea iséneu ra yúnzo pe'okoâti yéxi ponóvoku ra koekúti ya undíke? áko'o ikitíxatimea koati úkeaku ne kaná'uti kixovókuti emó'uke Itukó'oviti xepákukenoe, koane poéhayeane itínoe ápeino ne emo'u Itukó'oviti. ³⁷ Enepone xâne inixópovoti itúkeovo koyúhoti ihíkavoti

kouhapu'ikinoake Itukó'oviti koyúhoyea xapa xâne, koáne ne xâne inixópovoti itúkeovo kuri'ókovoti Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, exoâtimo itúkeovo koati páhoenopi Vúnae ra yúndoenopinoo. ³⁸ Itea enepone xâne ákoti itúkoake ra yúndoe, enomónemo ako itúkokonoke nê'e.

³⁹ Énomone ngixínopi, itínoe mbo'ínu xoko Jesus, yusíkea itúkeovo keyúhoyi ihíkavoti kouhapu'ikinopike Itukó'oviti keyúhoyi xapa xanéhiko, kehá'axo ke'íparayi. Kene ne xâne koyúhoti po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, hako seya'íkoa. ⁴⁰ Itea uhá koeti itukéti ya imokóvokuti, konókoti kóyuseyeovo koane póneovo koêku.

15

Kixó'ekone exépukepa Jesus ukópea xapa ivokóvoti

¹ Itínoe mbo'ínu xoko Kristu, ngahá'ainopinoo puyákoponeova yokóvo ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus ngoyúhoinopike, enepone kitíponenoo yoko hékone tukú koeti kó'oyene.

² Énomonemaka porexópi yenópimo xoko Itukó'oviti, enepo hákotimo kirikôa héki ne ínzikaxopike kuteâti koeku héki inâ nemukoânoe. Kene hákoti koené'eye, koati itukohí kixeâti héki inúxotike.

³ Enepone ihíkavoti éxokonuke Itukó'oviti, enepone koati nokonéti kutípeokono ya hó'eke úti, enepone ínzikaxopikenoemaka yanekôyo, énomone ne koêti: Ivókinovovi Kristu porexópoti ésa'i pahúnevo úti, kuteâtimaka kó'iyea yane yutoéti emó'uke Itukó'oviti, ⁴ koane ekóxonomaka, itea exépukepo ukópea xapa ivokóvoti ya

mopó'apeke káxe, kuteâtimaka kó'iyea emó'uke Itukó'oviti. ⁵ Éxokopovomaka Pêturu, koáne ikénepoke éxokopovomaka po'ínuhiko íhikau, eneponeko nduse koêti. ⁶ Ikénepoke, ápemaka po'ínuhiko úti xoko Vúnae noixópatimaka ya póhutike pîho. Yoko anú'uko singu koeti séndu nekôyohiko. Xapákuke neko noixópati, enoné'e apêtiko, itea ívohikovone po'ínuhiko. ⁷ Yane noixopamaka Teâku. Ina noixópatimaka uhá koeti ápostulu, enepohikone páhoe Vúnae koyúhoyea emó'u xapa xâne.

⁸ Yane koati ikenétike, ínamaka exókopovonu, undi ákoti kuxoâti kó'iyeaneye kuteâti koeku kalivôno veó koêti ipúhikea. ⁹ Vo'oku undi koati yupihóvoti ákoyea itóponone xapákuke ne po'ínuhiko ápostulu. Ako omóndokea ínzaxeokono ápostulu vo'oku êno íngoitoponeahiko kotíveti ne ho'uxínovoti ítuke Jesus nóvo, ngaha'âti ungé'exea. ¹⁰ Itea enepora ngoépoku kó'oyene, koati vo'ókuke ne hána'iti seánakonun Itukó'oviti njokóyoke. Yoko ako porehí íxana ra hána'iti seánakonun. Ápe pôreupo, vo'oku undíne yupihóvo ko'ítukeyea ya uhá koeti po'ínuhiko ápostulu, páhoe Vúnae koyúhoyea emó'u. Itea haina ûndi kixopóvoneye. Koatíne hána'iti seánako Itukó'oviti ko'ítúke ya njokóyoke. ¹¹ Ákomaka yuvâti ítúkeovo ûndi perekáxo, áko'o ítúkeovo po'ínuhiko ápostulu, koati énomone koyúho uhá koeti úti, yoko énomonemaka kitíponoe.

Kaná'uti exépukopeamo ne xanéhiko ukópea xapa ivokóvoti

¹² Koeku koyúhoyea úti xapa xâne kaná'uyc exépukopea ne Jesus ukópea xapa ivokóvoti, ná'íkopo koeti ápeino xâne xepákukenoe koyuhoâti

ákoyeamo exépuropa ne ivokóvoti? ¹³ Eneponi akoéneikopoye ákoyeamo exépuropa ne ivokóvoti, ákonikopomaka akána'u exépuropa ne Kristu. ¹⁴ Kene eneponi hákoti kaná'u exépuropa ne Kristu, ákonikopo itóponone ne koyúhoyea úti koeku Jesus, epó'oxo ákonimaka itópoinopike kitípi. ¹⁵ Koane enepone koyúhoino uti Itukó'oviti, mani ainóvotikopomaka yuhôti semekékexoti, koeku koyúhoyea úti itúkeovo koéxepoepo Itukó'oviti ne Kristu ukópea xapa ivokóvoti. Yoko ákoni íxaneye Itukó'oviti eneponi hákoti exepúkopo ne ivokóvoti. ¹⁶ Koáne, eneponi hákoti exepúkopo ne ivokóvoti, ákoni akána'u exépuropa ne Kristu. ¹⁷ Eneponi akaná'umaka ákoyea exépuropa ne Kristu, ákonikopo itópoinopike kitípinoe, koane mani pahunévotike yóvoheixoiko ákotine yasasá'ipi ne pehúnevo. ¹⁸ Haina póhutine nê'e, itea enepone ivohíkovotine kutípoti Kristu, mani evókovotine yonópotihiko ipihóponovokutike. ¹⁹ Eneponi itukápuikopo póhutine yara kúveu mêum ápeyea kúxone úti xoko Kristu, mani uti koâti kixeóvovoti ya uhá koeti xâne yara kúveu mêum.

²⁰ Itea koati kaná'uteoxo exépuropa ne Kristu ukópea xapa ivokóvoti. Koati énomone itukóvo inúxoti exepúkopotí ya uhá koeti ivokóvoti exepúhikopotimo. ²¹ Vo'oku kuteâti koeku turíxeovo ápeyea ivokóvoti yara kúveu mêum vo'oku póhuti hóyeno, énomonemaka koéneye ápeyea exepúkopotimo ukopeâti xapa ivokóvoti vo'oku po'i hóyeno. ²² Kuteâti itúkeovo vo'oku Âdaum ivókinovo ne uhá koeti xâne, énomonemaka koéneye itúkeovo xoko Kristu exépuropamakamo

ne uhá koeti xâne. ²³ Ápe ne koati inúxoti, ina keno'óko ne po'ínuhiko ikénepoke. Kristu inuxô exépukopo ukópea xapa ivokóvoti. Ikénepoke, ina keno'ókomaka ne kutipoâti. Exepúhikopotimakamo nê'e aukárapu Kristu. ²⁴ Yane kousókovotinemó uhá koêti, koane uke'éxeatinemo Kristu xunáko ne tutíyehiko koêkuti pahúkoku, enepone uhá koeti pahúkoti ákoti inixákana híyeu vanúke, koánemaka ne inixóneti yara poké'e, yóko'omaka ne koêkuti po'íhiko xunákoti apêti. Ínamo kuri'ákapa Itukó'oviti, Há'a, ne natíxoku. ²⁵ Vo'oku konókoti itúkeovo Kristu natixô imókonemo apayáso ya uhá koêti, uke'éxapeanemaka xunáko ne uhá koeti anáne. ²⁶ Yoko enepone vanáne uke'éxokonotimo koati ikenétike, énomone ne pevóti. ²⁷ Vo'oku hara kôe emó'uke Itukó'oviti: “Poréxoá Itukó'oviti ne Kristu payásoyea ya uhá koêti”. Enepo koyúho itúkeovo Kristu payasô ya uhá koêti, iyúseo ákoyea itúkapu kixoti payásoyemo ya Itukó'oviti, enepone porexoâti kó'iyeaneye. ²⁸ Yoko enepo apayásone Kristu ya uhá koêti, kuri'ókopovatinemo ne Há'a, enepone porexoâti kó'iyeaneye oukeke uhá koêti, maka itúkapune Itukó'oviti payasô oukeke uhá koeti koekúti.

Koati kaná'uti koéxepukopeokonomo muyo úti

²⁹ Kó'oyene hara ngixópinoe: Eneponi hákoti exepúkopo ne ivokóvoti, nánikopo kó'eye ne xâne ahíkovoti hó'eke úti ya iháke xâne ivokóvotine? Eneponi hákoti exepúkopo ne ivokóvoti, nánikopo koeti áhikinovohiko ya iháke? ³⁰ Kene úti, nánikopomaka koeti ixómoino kóxuna'ixovo úti vínonexinovo tiú'iti koekúti ákoti kayunúkavi?

³¹ Káxe, káxe ínonenjinovo pevóti. Koati kaná'uti nê'e, itínoe mbo'ínu xoko Jesus, kuteâtimaka kaná'uyea itíkivonoe éyenjovope ikéneke Kristu Jesus, enepone Vúnae. ³² Enepone yupíheovo ngóxuna'ixeovo índea ne êno kotíveti koekúti ya pítivokonake Éfezu, kutí koe ongópoti êno ipúhokovoti hó'openo. Itea eneponi hákoti ngúxone xoko Itukó'oviti énjone kousokeovomo, kutínikopo itópoinonu ixómoyea ngóxuna'ixovo? Eneponi hákoti kanâ'u exépukopea ne ivokóvoti, yusikónenikopo yuíxeovo níkea úti yoko vénoyeovo vo'oku poéhaneni pevóti kúxoixo úti.

³³ Hákonoe yaupú'ikopovo yarâ'a: Koêkuti yómoti kahá'ineyea xâne ákoti kayúsea kixoku itúkeovo, koesáyu'ixokonotimakamo kixoku itúkeovo yane kahá'ineyea. ³⁴ Konókoti iyúkopeovo iséneu kuteâti motókeyea ké'iyi. Hákonenoe ixomo pehukóvo, vo'oku ápeyea xâne xepákuke âvoti êxa Itukó'oviti. Yoko metókeano e nepo kateyákapi ra yúnzo.

Inámatimo koépoku muyo úti vexepúkapa vukapêa xapa ivokóvoti

³⁵ Ínani áva koêti: “Namo kixó'oye exépukopea ne ivokóvotine? Namo koépye ne mûyo exepúkapanne?” koetímeamo. ³⁶ Koati ákoti iséneu itínoe xâne koetíneye yúho! Hane ínzokoa koeku ake nonéti neóne. Konókoti ekóxeokono inúxotike ina ihonópo. ³⁷ Epó'oxo enepo neonê, koati áke né'iyi kuteâti ake tiríku, áko'o itukovo koêkuti po'i ake nonéti. Kene ako ná'iyekana xúve úsotine. ³⁸ Koati Itukó'oviti itukínoa kó'iyevoku ne xuve nonéti, koêkuti ahá'inoa kó'iyea. Póhutihiko ake nonéti, itúkinoa Itukó'oviti kó'iyevoku ne xúve. Koêkuti

kíxoaku Itukó'oviti, énomone koéneye kuteâti ínixone unátiyea.

³⁹ Ako akútikoko kó'iyevoku ne uhá koeti apêti omíxone yara kúveu mêum. Pó'iti koêku ne koxé'u xâne yane hó'openohiko. Pó'itimaka koeku koxé'u ne hó'openo ôti yane hôe.

⁴⁰ Pó'itimaka koeku koxé'u ne íhaehiko vanúke yane ovâti ra kúveu mêum. Enepone úhe'ene ne íhaehiko vanúke, koati pó'iti ya úhe'enehiko ovâti ra kúveu mêum. ⁴¹ Koati pó'iti úhe'ene ne uhápu'ine káxe yane uhápu'ine kohê. Koane pó'itimaka úhe'ene ne uhápu'ine hékerehiko. Muhíkova xapákuke ne hékerehiko, ako akútikoko úhe'ene uhápu'ine koane xunáko.

⁴² Kúteanemakamo koêku exepúhikapane ne ivokóvoti. Kuteâti koeku ake nonéti iná nokóno ákoyea akútea koêku ihonópone, énomonemaka koéneye koxe'u xâne. Pó'iti koêku ekaxápanane, yane exepúkapane. Ekoxókonone mûyo ne ivokóvoti, pihínoti imúyukea, itea exepúkapane, itopónoatinemo ne apéyeati ákotinemo hunókoku. Ekoxókonone, ákone aúhe'eka itea exepúkapane, yupihovó koetímo úhe'ene. ⁴³ Ekoxókonone, ákone xunáko itea exepúkapane, yupihovó koetímo xunáko. ⁴⁴ Ekoxókonone, koati muyo xâne yara kúveu mêum itea exepúkapane, kutipasí koepoâtinemo ne íhaehiko vanúke. Koeku ápeyea muyo xâne yara kúveu mêum, koati kaná'utimaka ápeyea mûyo ne íhaehiko vanúke. ⁴⁵ Vo'oku hara kôe ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti: “Eneponeko Âdaum, inúxoti hóyeno, poréxokono ómixekuyeovo” kôe. Kene ne simôti hunókokuke, po'i Âdaum kixonéti,

enepone Xe'exa Itukó'oviti, énomone porexókono itúkeovo úkeaku ne inámati apéyeati ákoti hunókoku. ⁴⁶ Yoko haina kuteâti koeku apêti ya vanúkeke ne inuxô, itea hane inuxô kuteâti koêku yâye yara poké'e. Ikénepoke, ina keno'óko kuteâti koêku ya vanúkeke. ⁴⁷ Eneponeko inúxoti Âdaum itukéti ya móte, koati íhaene yâye yara poké'e. Kene ne pí'ape Âdaum kixonéti, koati úkeakune ya vanúke. ⁴⁸ Kuteâti koeku itúkeovo íhae yâye yara kúveu mêum neko inúxoti hóyeno, énomonemaka koéneye ne uhá koeti po'ínuhiko xâne apêti yara kúveu mêum. Koane kuteâti koêku ne hóyeno íhae vanúke, énomonemakamo koéponeye ne po'ínuhiko xâne yonopâtimakamo ne vanúke. ⁴⁹ Kuteâtimaka víkutipasikeova ne inúxoti xâne apêti yara poké'e, konokoâtimakamo víkutipasikopeova ne hóyeno íhae vanúke, enepone Kristu.

Poe'ápoatimo mûyo ne âvoti ivakápu enepo aukápu Jesus

⁵⁰ Koati ngixópitinoe, itínoe mbo'ínu xoko Jesus, ákoyeamo kalíhuina yonópea natíxokuke Itukó'oviti ne muyo xâne yara poké'e, enepone ainóvoti naûti yoko íti. Enepora muyo úti kó'oyene vekotí'ikomo pevótike, ákomo kalíhuina yonópea xoko Itukó'oviti xoko ákoyeakunemo aúke'e.

⁵¹ Énjakapivonoe kouúrapu'ikinonuke Itukó'oviti, koekúti âvoti exákana yanekôyoke. Ákomo uhá vákoe vivókeovo, itea uhá koépotimo úti ápepeamo inámapoti muyo úti. ⁵² Koati hú koetímo poé'apea ne muyo úti kuteâti hú kó'iyea ne iromíkeati. Énomonemo koéneye enepo

axapápune torombétana Itukó'oviti, enepone oxóvotimo auké'ene ra kúveu mêmum. Axapúne, exepúhikopotinemo ne ivokóvoti, yoko apêtihikomo inámapotine múyo ákotinemo uké'eyeaku. Yane uhá koetínemo úti poé'apeamaka muyo úti. ⁵³ Vo'oku enepora kixeóvovoti muyo úti vekotí'ikomo pevótike, konókotikomo ápeyea inámati koépokú ákotinemo itâ pevóti. Koane enepora muyo úti kó'oyene apêtímo hunókoku, konókoti poé'apea koêku maka hákone uké'eyeaku. ⁵⁴ Yaneko káxe ipakápapune koêku ra muyo úti ákoyeakunemo veka pevótike, koane ákoyeakunemo aúke'e, yane tokopóvotinemo ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyeku:

“Vítóane ra pevóti. Koati hunókokune ne ivokeôvoti!” koêti. *Izâiya 25.8*

⁵⁵ “Koati ákotine xunáko ne pevóti. Ákone xunáko íkoitoponeokono kotíveti ne xâne vo'ókuke. Koati uké'etine nê'e” kôe. *Ôzeyá 13.14*

⁵⁶ Enepone ápeinoke xunako pevóti iyónopea xâne ipihóponovokutike, koati vo'oku itúkeovo pahukóvotihiko. Epó'oxo koati vo'ókuke ne Ponóvoti Kixovókuti, yutóxovoku ne páhoenokono xâne itúkea, iyúseinoke itúkeovo pahukóvoti. ⁵⁷ Itea aínapo ákoe Itukó'oviti, enepone porexó'oviti vítea xunáko ne pahunévoti koane xunáko ne pevóti vo'oku ítukeinovi Vúnae Jesus Kristu.

⁵⁸ Énomone ngixínopinoe, itínoe mbo'ínu xoko Kristu ákoti omotóva ongóvo: Kéxuna'ixapu ikéneke Vúnae. Itíkapunoe ákoti motováti kátavokea yara hó'e úti. Hákomaka momí yakôe ya ítukeke Vúnae, yexoâti ákoyea évakapu ne ke'ítukeino Vúnae.

16

Huvó'oxeake íhae Koríntu ne íhae Njúdeya

¹ Kene ne tiûketi hivó'oxikemo ne po'ínuhiko kasása'iupo Itukó'oviti, hane íxeanoe kuteâti yunzó'inoa ne po'inu ûti ya imokóvokutihiko ya Ngalásea. ² Péhutinoe, hexáka ne yêho tiûketi heú koeti lûmingu. Némoe exoâmo yé'akeye ne héxae itukovo lûmingu. Uná una íxeanoe, maka hákone konôko ítixopeovoikomaka nzimané'e xepákuke. ³ Enepo nzimapínenoe, mbahukoâtimo ne po'inu ûti, koêkuti neívokoemo, motovâti ómea ne tiûketi hivó'oxike ne po'ínuhiko ûti ya Njeruzálem, epó'oxo usó ngixinoâtimo ne koyuhópeti ómonehiko, kouhápu'ikovoti ítúkoponovokeya xapákuke. ⁴ Koáne enepo okonókovo, njaneâtihiikomakamoya.

Áha itúkea ne Poûlu

⁵ Ungapeâne Masêdonea, vengopópitinoemo vo'oku koati apêti inzóneu ndarú'uxea Masêdonea. ⁶ Ako tôpi koêku kali xu'íkeneyeamo óveam xepákuke. Koímaiti herú ngíxea kaxena kásati xepákuke motovâti hivó'oxinunoe indóponea ne po'inu yónongumo, nóngonemaka indóponea. ⁷ Vo'oku yara koeku kó'oyene, ako angáha'a pohu vekó ngó'iyepinoe, itea ngúxoá kali nju'íkeneyeamo xepákuke enepo itukapu ahá'inonu Vúnae.

⁸ Kene óvonguikonemo yâye ya Éfezu tukú koeti kaxena ayuúti, enepone Pentekósti. ⁹ Vo'oku anéye êno hána'iti itukéti imihé'okinonuti ngoyúhoyea emo'u Itukó'oviti, xaneâtimaka enó'iyea okopónuti.

Koêku ne Timóti yoko Ápolu

10 Enepo simapínenoe ne Timóti, yéxaka elókeya yokóvo símea, maka aúhepene isóneu xepákuke, vo'oku koati ko'itúkeinotimaka Vúnae nê'e nguteâtine. 11 Konókotimaka tíyi nê'e, koane hivá'axa motovâti káyukopeovone yâye njokóyoke ákoti yuvâti. Vo'oku nguxopâtimo aúkopeovo, koánemaka ne po'ínuhiko úti xanépone.

12 Kene ne Ápolu, po'ínu úti xoko Kristu, enóne ngoyúhoinoa yusíkea xané'eyea ne po'ínuhiko úti noixóponopitinoe, itea âvoxo akáha'a píhea yara koeku kó'oyene. Simapúne unátiyeaku yónea, kóyea nemo ítóponeopinoe.

13 Yokóhiyanavo, itíkapunoe iyukóvoti isóneu. Áxunamaka iséneu ikéneke Vúnae ákoti itevákinoe héki. Hákomaka píke, koane kékuna'ixapunoe ikéneke Vúnae. 14 Heú koeti ítikevo, itíka ya ákoyea omótovokoko yokóvo.

Koêku ne Étefana, Futunátu yoko Ákaeku

15 Kó'oyene anéye anjá'inopinoe, itínoe mbo'ínu xoko Jesus. Yéxoanoe itúkeovo inúxotihiko hokópoti Jesus ya Ákaya ne Étefana yoko uhá koeti xâne óvokuke, koane itúkeovomaka kuri'ókovotihiko Vúnae huvó'oxea kasása'iupohiko Kristu. 16 Ngahá'ainopinoe tíyi nekôyohiko koane ákoyea kepáyasakinapa. Énomonemaka yákoyeneye xapákuke uhá koeti po'ínuhiko ko'ítuketi ítuke Itukó'oviti kuteâti nê'e, enepone ha'ínehiko úti ítukeke Itukó'oviti.

17 Koati elóketi ongóvo koeku símeonu evo Étefana, koane Futunátu yoko Ákaeku, vo'oku êno huvó'oxeonu koeku ítúkinonu kuteâti mani ítikeinonu eneponi yáva yâyeke. 18 Koati

kouhépekopotihiko inzóneu koánemaka iséneu. Motókea itúkeovo koati teyonéti xapákuke úti ne xâne kuteâti.

Íkopovope Poûlu

¹⁹ Yúhoikopinoe ne po'inu úti ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti íhae ra poké'exa Ázea. Koati ênoti inákurukeovopi ya ikéneke Vúnae ne Ákila yoko Pirísila, koánemaka ne ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti óvokuke. ²⁰ Yúhoikopinoemaka heú koeti po'ínuhiko úti xoko Jesus yâyeke.

Yíhaikakanoe, siunoné kixekókoti kuteâti kixókokoku úti yúhoikeokoko úti, imeâti sasá'ikoke iséneu vo'oku itínoe kopo'ínukokoti xoko Kristu.

²¹ Enepora yúndoenopinoe kó'oyene inángurukeovopike, koati yútoe vô'um, undi Poûlu.

²² Koati konokoâti ákoyea omótova vokóvo ne Vúnae Jesus. Koêkuti xâne ákoti akoéneye isóneunoa, motókea yonópeamo ipihóponovokutike.

“Ehá'ani ákoyeane ahíkapu aúkopovope ne Vúnae Jesus” ngôe.

²³ Itúkapu hána'itike seánakovi Vúnae Jesus yóvoheixonoe.

²⁴ Uhá ngixópinoe mbahúkinopi ákoyea omótovopi ongóvo, uti kopo'ínukokoti ikéneke Kristu Jesus.

Hunókokune.

Emo'u Itukó'oviti
New Testament in Terêna (BR:ter:Terêna)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Terêna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Terêna [ter], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Terêna

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

9434667b-9ee2-59e4-93dc-3a75fa6b3851